

Opas soittotaidottomalle musiikinopettajalle ja soittotaidottomille oppilaille

Rick Edenvall, KPD20S1

Opinnäytetyö
Toukokuu 2026
AMK musiikkipedagogi

Edenvall, Rick

Opas soittotaidottomalle opettajalle ja soittotaidottomille oppilaille

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. **Toukokuu 2026** , 45 sivua.

Musiikkipedagogi. Opinnäytetyö AMK.

Julkaisun kieli: suomi

Julkaisulupa avoimessa verkossa: kyllä

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, voiko soittotaidoton opettaja opettaa musiikkia perusopetuksessa selkeän ja käytännöllisen opetusmateriaalin avulla. Työn tarkoituksena oli kehittää toiminnallinen ja helpposti lähestyttävä opetusmateriaali, joka soveltuu erityisen hyvin vuosiluokille 6–8, mutta voi myös pienillä muutoksilla toimia pienemmille vuosiluokille. Hyviä käytäntöjä on tuotu taiteen perusopetuksen opetus-suunnitelmasta ja -käytännöistä.

Tutkimus toteutettiin tutkimuksellisenä kehittämistyönä, ja aineistonkeruumenetelmänä oli käytössä autoetnografinen päiväkirja. Aineistoa kerättiin vuosina 2021–2026 useissa oppilaitoksissa, mukaan lukien peruskoulu, lukio ja musiikkioppilaitos. Aineisto analysoitiin deduktiivisen analyysin avulla.

Tulosten perusteella selkeästi strukturoitu opetusmateriaali, toiminnalliset menetelmät sekä positiiviseen pedagogiikkaan perustuva toimintakulttuuri tukevat oppimista ja helpottavat ryhmänhallintaa. Keskeisiksi tekijöiksi nousivat viihtyvyys, tavoitteellisuus ja yhteistyö. Tutkimus osoitti, että myös opettaja ilman vahvaa musiikkitaustaa voi onnistua musiikinopetuksessa, kun käytössä on selkeä pedagoginen malli ja toimivat työkalut.

Opinnäytetyön tuotoksena syntyi lukuvuoden mittainen opetusmateriaali, joka sisältää vaiheittaiset ohjeet musiikin ryhmäopetukseen. Materiaali on suunniteltu siten, että sitä voi hyödyntää myös opettajat, joilla ei ole laajaa soittotaitoa.

Avainsanat (asiasanat)

Musiikinopetus, ryhmäopetus, positiivinen pedagogiikka, minäpystyvyys, toiminallinen oppiminen, opetuksen kehittäminen, käytäntö

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

Autoetnografisen päiväkirjan alkuperäiset muistiinpanot ja tiedot, ei julkaista sen salassapidon vuoksi.

Edenvall, Rick

Music education for non-instrumentalists: A practical guide for teachers and students.

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, April 2026, 40 pages.

Degree program in music pedagogue. Bachelor's thesis.

Permission for open access publication: yes

Language of publication: Finnish

Abstract

The aim of this thesis was to examine whether a teacher without instrumental skills can successfully teach music in basic education with the support of clear and practical teaching materials. The purpose was to develop functional and accessible teaching material for group instruction, particularly for grades 6–8.

The study was conducted as research-based development work, and the data collection method was autoethnographic, using a diary. The data were collected between 2021 and 2026 in various educational contexts, including comprehensive school, upper secondary school, and music institutions. The data were analysed using deductive content analysis.

The results indicate that clearly structured teaching materials, functional teaching methods, and a classroom culture based on positive pedagogy support both learning and classroom management. Key factors identified were enjoyment, goal orientation, and collaboration. The findings suggest that even teachers without strong musical skills can succeed in teaching music when supported by a clear pedagogical model and practical tools.

As a result of this thesis, a year-long teaching material package was developed, including step-by-step instructions for music group teaching. The material is designed to be usable also by teachers who do not possess advanced instrumental skills.

Keywords/tags (subjects)

Music education, group teaching, positive pedagogy, self-efficacy, functional learning, educational development

Miscellaneous (Confidential information)

The diary used a research data is not published due to confidentiality.

Sisältö

1	Johdanto	2
2	Musiikin aineopetuksen opetussuunnitelmat	3
2.1	Perusopetuksen opetussuunnitelma, 2014. Oppiaine musiikki	3
2.1.1	Opetussuunnitelman tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9	4
2.2	Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma: Oppimiskäsitys, oppimisympäristö ja toimintakulttuuri	4
3	Minäpystyvyys	5
3.1	Minäpystyvyys ja ryhmänhallinta	5
3.2	Yhtyeessä soittamisen perusteet ja haasteet	7
4	Positiivinen pedagogiikka	8
4.1	Positiivinen psykologia	8
4.2	Positiivinen pedagogiikka luokahuoneessa ja ryhmäopetustilanteissa	9
4.3	Pedagoginen hyvinvointi	11
4.4	Positiivinen johtaminen	12
5	Kehittämistyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset	14
6	Matalan kynnyksen musisointimenetelmiä	14
7	Toteutus	16
7.1	Tutkimuksellinen kehittäminen	16
7.2	Aineistonkeruumenetelmänä autoetnografia	17
7.3	Aineisto, tutkimuspäiväkirja	17
7.4	Aineiston analysoiminen	20
7.5	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	22
8	Tulokset	23
8.1	Projektin yleiskuvaus	23
8.2	Tuotos	24
8.2.1	Materiaali, sen tuottaminen ja materiaalin esittäminen	25
8.3	Opas lukuvuoden musiikin aiheopintoihin	25
8.3.1	Kehittämispöytäkirja ja sen tuotos: Opas soittotaidottomalle musiikinopettajalle ja soittotaidottomille oppilaille	25
8.3.2	Materiaalin opettaminen ryhmätilanteissa	26
8.3.3	Tuntisuunnitelmat kuukausittain	29
9	Pohdinta	41
9.1	Kokemukset ja palaute	42
9.2	Johtopäätökset	42

9.3 Jatkotutkimusaiheet	45
Lähteet	46
Liitteet	48

1 Johdanto

Voisiko kuka tahansa opettaa ja ohjata soittotaidottomia oppilaita? Myös soittotaidoton opettaja?

Aihevalintani perustuu havaintooni luokanopettajien halukkuudesta opettaa musiikkia erityisesti periferia-alueilla. Tarve tutkimukselle nousee esiin etenkin alakouluissa, joissa musiikintuntien pitäminen saattaa aiheuttaa epävarmuutta luokanopettajissa. Koska musiikintuntien strukturointiin ei ole helposti saatavilla valmista ohjeistusta tai standarditeosta, opinnäytetyössä pyritään ratkaisemaan tämä haaste. Kehitettävä tuotos on suunnattu peruskoulun opetuksen tueksi, mutta se on sovellettavissa musiikin ryhmäopetukseen yleisesti ottaen, myös toisella asteella ja harrastustoiminnassa. Työssä keskitytään erityisesti yläkoulun seitsemännen luokan musiikinopetukseen.

Tutkimuksen päätavoitteena on luoda käytännön opetusmateriaalia, joka soveltuu perusopetuksen vuosiluokille 6–8. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet antavat vapauksia paikalliseen soveltamiseen, ja tässä työssä kohderyhmäksi valitaan mainitut luokka-asteet, sillä soittimien hallinnan oppiminen on kyseisessä iässä intensiivisimmillään. Vaikka ryhmien lähtötasot vaihtelevat, on tuotoksen looginen etenemispolku suunniteltu palvelemaan eri-ikäisiä oppijoita. Materiaali sisältää vaihteelliset ohjeet positiivisen oppimisilmapiirin luomiseen, jossa oppilas voi kehittyä turvallisesti soiton, laulun ja yhteissoiton osa-alueilla. Tavoitteena on, että materiaalia voi hyödyntää myös opettaja tai sijainen, jolla ei ole vahvaa soittotaustaa.

Opinnäytetyön tietoperusta pohjautuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2014), jota sovelletaan hyödyntämällä taiteen perusopetuksen hyviä käytäntöjä monipuolisesti peruskoulussa. Musiikin hahmottamisen harjoitukset, kuten rytmien tunnistaminen, sointulaatujen kuuleminen, improvisaatio sekä komppilappujen tekeminen, muodostavat käytännönläheisen rungon opetusmateriaalin kehittämiseksi. Teoreettisena viitekehyksenä hyödynnetään positiivista psykolo-

giaa ja sen sovelluksia, kuten positiivista pedagogiikkaa ja positiivista johtamista. Tietoperusta korostaa opettajan ja oppilaan minäpystyvyyden vahvistamista ja osallistamista sekä matalan kynnyksen musisointia.

Opinnäytetyö toteutetaan tutkimuksellisenä kehittämistyönä, ja tutkimusmenetelmänä käytetään autoetnografista aineistonkeruuta. Aineistona toimii päiväkirja. Työhön kootaan opetusmateriaali, joka on todettu laadukkaaksi ja helposti opetettavaksi. Tulosten toisinnettavuutta on testattu käytännössä useissa eri kouluissa ja luokka-asteilla. Oman oppimateriaalin ohella työssä perehdytään ryhmänohjaamisen menetelmiin sekä eri kulttuurien ja eri kielillä opettamiseen. Aineistoa on kerätty vuodesta 2021 alkaen useissa eri oppilaitoksissa, kuten Luvian yhtenäiskoulussa, Porin lyseon yläkoulussa, Björneborgs svenska samskolassa sekä Palmgren-konservatoriossa.

Kehitetty oppimateriaali julkaistaan osittain opinnäytetyön liitteenä. Tutkimus on eettisesti kestävä, ja sen tuottamisessa huomioidaan kestävän kehityksen näkökulmat. Tuotos on luotu digitaalisessa ympäristössä luonnonvaroja säästäen. Taloudellinen kestävyys toteutuu materiaalin mahdollistaessa opetuksen jatkuvuuden myös sijaistilanteissa, ja sosiaalinen kestävyys näkyy tutkimustiedon hyödyntämisenä tulevien sukupolvien musiikkikasvatuksessa.

2 Musiikin aineopetuksen opetussuunnitelmat

2.1 Perusopetuksen opetussuunnitelma, 2014. Oppiaine musiikki

Opetushallitus määrittelee perusopetuksen opetussuunnitelmat ja huolehtii siitä, että opetus toteutuu suunnitelmien mukaisesti. Ohjeistus auttaa oppilaitoksia laatimaan opetustaan paikallisesti, ja opettajat voivat itse valita sisältönsä ja kehittää menetelmiään näiden suunnitelmien pohjalta. Opetussuunnitelmat perusopetuksesta ja taiteen perusopetuksesta tulevat heijastumaan opetusmateriaalissani. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, 2014, 422; Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet: Musiikki 2017.)

Opinnäytetyön tietoperusta on rajattu perusopetuksen opetussuunnitelmasta (2014) oppiaineeseen musiikki, koska opetushallituksen julkaisema opetussuunnitelma on lähteenä jättimäinen. Tutkimuksen aikana työssä on keskitytty huolellisesti opetussuunnitelman asettamiin tavoitteisiin ja perussisältöihin. Rajauksella varmistetaan, että tietoperusta pysyy kohtuullisen suurena, ja että

rajaus palvelee käytännön työtä ja oppimateriaalien laatiminen vuosisuunnitelman muotoon. Kaiken keskiössä on oppilaat ja heidän aktiivinen osallistuttamisensa oppiaineeseen.

2.1.1 Opetussuunnitelman tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

Keskeiset tavoitteet yläkoulussa on määritetty opetussuunnitelmassa tiivistetysti seuraavanlaisesti:

- Oppilas on aktiivisesti osa musisoivaa ryhmää ja osallistuu soittaen ja laulaen
- Tutustuminen toisiin musiikkikulttuureihin
- Klassisen musiikin historia
- Muu musiikin historia
- Improvisaatio
- Säveltäminen
- Musiikinteoria
- Kuulon suojaaminen ja turvallisuus
- Digitaalisiin työvälineisiin sekä musiikkiteknologiaan tutustuminen

Perusopetuksen ja taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmissa käsitellään paljon samoja asioita ja näin ollen tässä opinnäytetyössä on käytetty tietopohjana kumpaakin opetussuunnitelmaa (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 422–425; Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet: Musiikki 2017). Ryhmäopetus ja yhteismusisointi ovat painopisteenä tässä opinnäytetyössä ja myös tutkijan tavassa opettaa musiikkia peruskoulussa. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 422–425.)

2.2 Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma: Oppimiskäsitys, oppimisympäristö ja toimintakulttuuri

Peruskoulun oppimateriaalin tuottamisessa voi käyttää taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman (2017) antamia eväitä. Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmassa (2017) painotetaan oppilaan aktiivista roolia oppimisessa, missä oppiminen on tavoitteellista ja räätälöity yksilöllisemmin kuin perusopetuksessa. Tässä toimintaympäristössä ja toimintakulttuurissa missä kannustetaan tavoitteelliseen harjoitteluun ja opettaja antaa säännöllistä palautetta nähdään tuloksia, koska oppilaan jatkuva kehitys motivoi oppilasta harjoittelemaan jatkossakin. (Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet: Musiikki 2017, 11–13.) Tästä syystä perusopetuksen on

otettu käyttöön erilaisia taiteen perusopetuksessa vakiintuneita käytäntöjä. Improvisaation opetuksen käytänteet taiteen perusopetuksessa ovat erittäin käyttökelpoisia peruskoulun ryhmäopetuksessa. Huomataan, että perusopetuksen sekä taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmissa on selvät mekanismit, mitkä mahdollistavat ja ohjaavat opettajia ja oppilaita kohti yhteisiä onnistumisia. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014; Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet: Musiikki 2017.)

3 Minäpystyvyys

3.1 Minäpystyvyys ja ryhmänhallinta

Minäpystyvyyden käsite on Albert Banduran (1997) kuvaus ihmisen uskosta ja luottamuksesta omiin kykyihinsä suoriutua työstään tai tehtävistään. Kyse ei ole yksilön taidoista tai itseluottamuksesta vaan sisäinen tunne pystyvyydestä. Korkealla minäpystyvyyden tunteella yksilö selviää tehtävistään, vaikka tehtävänanto välttämättä ei ole kovin selkeä, ovat usein stressaavia ja tehtäviin saattaa liittyä tulosvastuuta tai oletettu lopputulos. (Bandura 1997, 36–37.) Minäpystyvyys vaikuttaa siihen, kuinka paljon energiaa ja vaivaa tekijä on valmis tekemään tavoitteidensa eteen, miten hän suhtautuu epäonnistumisiin sekä miten hän jaksaa yrittää uudelleen vastoinkäymisistä huolimatta. Korkea minäpystyvyys on yhteydessä parempaan stressinhallintaan ja suoriutumiseen, ja nämä vaikuttavat suoraan ryhmänhallintaan ja opetustilanteisiin (Bandura 1997, 37; Taz & Sökeszöglu Atligan 2022).

Ryhmänhallinta on keskeinen osa opetustilanteita, ja sen onnistuminen on kytköksissä opettajan aineen ydinosaamiseen sekä minäpystyvyyteen. Tasin ym. (2022, 96) mukaan opettajan kokema epävarmuus omasta osaamisestaan heikentää minäpystyvyyden tunnetta, mikä voi heijastua ryhmänhallintaan. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että opettajat, jotka kokevat onnistumisia opetuksessa heikosta musiikillisesta osaamisesta huolimatta, luovat oppimisympäristön, jossa oppilaat omaksuvat myönteisemmin oppimansa asiat. Onnistumisen kokemukset edistävät oppilaiden sitoutumista ja positiivista asennetta oppimiseen, vaikka opettaja ei tuntisikaan hallitsevansa aineen jokaista osa-aluetta täydellisesti. Tämä korostaa opettajan asenteen ja pedagogisen minäpystyvyyden merkitystä.

Nuorisotyöhön erikoistuneiden Kivelän ja Lempisen (2009) teoksessa käsitellään ryhmätoiminnan ohjaamista tavalla, joka on sovellettavissa luokahuoneympäristöön. Kirjan sisältö on nuoriso-ohjaajille suunnattua, ja kirjassa esitellään ryhmätoiminnan ohjaajan erilaisia menetelmiä ja tekniikoita, jolla saa luotua ryhmätoiminnalle turvallisen ja myönteisen ilmapiirin. Kirjassa annetaan käytännön esimerkkejä siitä, miten nuoria voidaan kannustaa osallistumaan ohjaamalla esimerkin voimalla, oppimaan tekemällä ja oppimaan kokemusten avulla. Nuori saattaa yksin tai ryhmässä tuntea turvattomuuden tunteita, kun uusi ryhmä vielä muotoutuu, ja tämä turvattomuuden tunne oireilee esimerkiksi niin, että nuori vetäytyy, on välinpitämätön, pyrkii olemaan osallistumatta, on hyökkäävä tai vähättelevä. Opettajan tai ohjaajan on siedettävä epävarmuudesta johtuvaa käytöstä oman aikansa, kunnes ryhmäytyminen on löytänyt muotonsa ja nuoret ovat löytäneet paikkansa ryhmässä (Kivelä & Lempinen 2009, 34).

Ryhmänhallinnan ja ohjaamisen tyylejä on erilaisia: auktori, motivaattori, fasilitaattori ja mentori. Auktori antaa tarkkoja ohjeita ja tämä tyyli sopii, jos oppilas tai oppilaat kokevat suurta epävarmuutta tehtävänannossa. Motivaattorin tyylissä ohjeita perustellaan ja selitetään, mikä on perusopetuksessa suositeltava lähtökohta. Fasilitaattori rohkaisee ja ohjaa toimintaa ideoimalla ja luomalla ajatusten vaihtoa. Tämä tyyli sopii esimerkiksi valinnaismusiikin tunneilla perusopetuksessa. Mentorin ohjaustyyliin kuuluu pääpaino palautteen antamisessa. Mentori tyypillisesti ohjaa ryhmää kysymällä kysymyksiä ja tällä tavalla avaa uusia pelikenttiä ja näkökulmia. (Kivelä & Lempinen 2009, 43–44.)

Keskeinen osa ryhmäopetusta on tunteiden hallinta, ja tämä ei ole aina täysin itsestään selvää peruskoulun 6–9 luokka-asteen ikäisillä oppilailta. Tätä aihetta käsitellään muun muassa Huotilaisen (2019) teoksessa. Pedagogisena käsitteenä behaviorismi tarkoittaa, että oppimisen työkaluna hyödynnetään niin sanottua keppi ja porkkana -mallia. Huotilaisen (2019, 168–169) mukaan teini-ikäisen aivojen rakenteellinen muutos muuttaa myös aivojen palkkiojärjestelmää. Asiat, jotka aiemmin tuntuivat palkkioilta, eivät välttämättä enää tunnu miltään, ja aivot alkavat hakea isompia sekä tuntuvampia palkkioita saavutuksista. Toinen yhtä keskeinen elämyshakuisuuteen vaikuttava osa aivojen toiminnasta on kognitiivisen kontrollin järjestelmä, eli osa aivoista, joka punnitsee tilanteiden ja päätöksien riskit, vaikutukset, hyödyt, haitat ja niin edelleen. Kun aikuisen ihmisen mieleen tulee impulsiivinen idea, niin aivoissa käynnistyy prosessi, joka vastustaa toimintayllykkeitä ja tätä kutsutaan inhibitioksi. Inhibitio ei ole vielä kehittynyt nuorena aivoissa, ja opettajan

on hyvä tiedostaa myös tämän, kun ryhtyy ohjaamaan ja opettamaan ryhmänsä. (Huotilainen 2019, 166–169.)

Vartiainen (2026) mainitsee raportissaan Musiikkialan opettajuus muutoksessa, että musiikkipedagogit toivoivat tutkintoonsa sisältyvän enemmän konkretiaa koskien ryhmien hallintaa ja oppituntien strukturointia. Osa kyselyyn vastanneista koki, että heillä oli puutteita ammatillisessa valmiudessaan, koska heiltä saattoi puuttua aiempaa opetusharjoittelua tai sellaisia pedagogisia opintoja, joissa olisi perehdytty ryhmäpedagogiikkaan. Kyselyissä huomattiin toive, että opinnot tarjoaisivat enemmän käytännönläheisiä työkaluja ja konkretiaa ryhmäopetustilanteissa, ryhmänhallinnassa sekä perehdytystä oppilasryhmien onnistuneeseen ryhmäytymiseen. (Vartiainen 2026, 48–50.)

3.2 Yhtyeessä soittamisen perusteet ja haasteet

Musiikkialan opettajuus muutoksessa (Vartiainen, 2026) raportissa selviää, että aineopettajien mielestä koulutuksen antamat eväät ovat usein ohjelmistoltaan liian kapeakatseisia ja pääinstrumentin liiallinen painoarvo opintojen aikana. Raportissa mainitaan luokanopettajien instrumentinhallinta ja osaaminen olevan niin alhaisella tasolla, että vaikutukset ovat selvät vuosiluokalla 7–9 ja myöhemmin lukiossa. (Vartiainen 2026, 32–33.) Kehittämistyötä tämän asian tiimoilta on selvästi tarpeellista, ja Vartiainen kyselyssä (2026, 34–36) selviää, että 40 % musiikin aineopettajista ja 42 % musiikkipedagogeista on sitä mieltä, että yhteissoiton ohjaaminen kaipaa kehittämistä koulutuksessa.

Vartiainen (2026, 44–46) raportissa pedagoginen osaaminen katsotaan kaikkein tärkeimmäksi ammatilliseksi valmiudeksi, ja jokainen kyselyyn vastannut (100 %) oli tätä mieltä. Nykyisen koulutuksen nähdään antavan hyvät eväät yksilöopetukseen, mutta ryhmäpedagoginen osaaminen korostetaan raportissa kaipaavan kehittämistä koulutuksessa. Koulutukseen toivotaankin enemmän käytännönläheistä harjoittelua sekä konkreettisia menetelmiä ryhmäpedagogisen ymmärtämiseen, ryhmäytymiseen ja ryhmänhallintataitoihin. (Vartiainen 2026, 45–50.)

Luovuus ja improvisaatio on osa soittamista ja yhteissoittoa (Opetushallitus 2014). Huotilainen (2019, 233) ja Kivelä ja Lempinen (2009, 44) painottavat, että ihannetilanteessa nuori pyytää opettajalta tai ohjaajalta apua vain sitä kaivatessa. Kun nuori saa yksin tai ryhmässä tehdä musiikkia va-

paasti, saattaa nuori luoda hyvinkin synkkää, kriittistä ja rankkaa musiikkia tai sanoitusta. Tällaisten tunteiden konkretisoituminen taiteen muotoon vaatii tilaa ja aikaa, eikä se välttämättä toteutuisi, jos toiminta on liian tiukasti ohjattu. Wenström (2020, 238) painottaa, että positiivisen psykologian eväillä on mahdollista luoda myönteinen ilmapiiri, jossa luovuus on luonnollinen osa mitä tahansa oppimisprosessia. Luovien aktiviteettien on todettu edistävän hyvinvointia, laajentavan ajattelua ja parantaa ongelmanratkaisukykyä. Seuraavaksi tarkastellaan, miten nämä positiivisen psykologian elementit liittyvät käytännön opetustyöhön.

4 Positiivinen pedagogiikka

4.1 Positiivinen psykologia

Positiivinen psykologia vakiintui omaksi tieteenhaarakseen 1990- ja 2000-lukujen taitteessa. Yksi alan merkittävimmistä tutkijoista on Martin Seligman, joka on tutkinut ihmisen kukoistusta ja mielialaisissa olosuhteissa tämä tapahtuu. Seligman havaitsi Penn Resiliency Program -tutkimuksissaan, että optimismia, resilienssiä ja myönteisiä tunteita voidaan oppia (Seligman 2011, 73–76).

Seligmanin (2011) kehittämä PERMA-malli on positiivisen psykologian teoreettinen kehys, joka määrittelee hyvinvoinnin koostuvan viidestä elementistä. PERMA-mallilla Seligman selittää kukoistamisen (flourishing) ilmiötä. Kukoistus ei ole vain negatiivisten tunteiden poissaoloa, vaan aktiivisesti oman hyvinvoinnin rakentamista seuraavilla osa-alueilla: myönteiset tunteet (positive emotion), uppoutuminen (engagement), myönteiset ihmissuhteet (positive relationships), merkityksellisyys (meaning) ja aikaansaaminen (accomplishment). Tavoitteena on opettaa ja varustaa yksilön eväillä, joiden avulla hän kukoistaa haasteista ja vastoinkäymisistä huolimatta. (Seligman 2011, 18–20.)

Cherubini (2009, 46) painottaa vuorovaikutustaitojen ja yhteisten tavoitteiden merkitystä ryhmäopetuksessa. Artikkelissa esitellään Lemiren (2007) näkemys neljästä yhteisestä päätavoitteesta. Osallistuttaminen (involvement), kannustaminen (encouragement), kehittäminen/parantaminen (improvement) ja saavuttaminen/onnistuminen (accomplishment). (Lemire 2007, viitattu lähteestä Cherubini 2009, 46.)

Cherubini (2009, 47) kuvaa kolme erilaista olemiseen tilaa: miellyttävä elämä, sitoutunut elämä ja merkityksellinen elämä. Hänen mukaansa opettajan kyky luoda nämä kolme olemisen tilaa ryhmäopetuksessa ja päivittäisessä työskentelyssä mahdollistavat oppilaan autenttisen onnellisuuden kokemuksen. Autenttinen onnellisuus tässä on määritelty hetkessä koettuna hyvinvointina. Positiivisen psykologian viitekehyksestä tarkasteltuna oppilaiden innostaminen on avaintekijä näiden tilojen saavuttamisessa elämässä ja opetuksessa.

4.2 Positiivinen pedagogiikka luokkahuoneessa ja ryhmäopetustilanteissa

Positiivinen pedagogiikka on kasvatustieteellinen metodi, joka on jalostettu positiivisen psykologian tutkimustuloksista. Se painottaa opettajan kykyä huomata ja hyödyntää oppilaiden vahvuuksia, innostaa oppilaita sekä tarjota myönteisiä kokemuksia oppimisesta. Tavoitteena on antaa oppilaille eväitä myönteisiin vuorovaikutustaitoihin tarjoamalla heille säännöllisesti rakentavaa ja positiivista palautetta. Mielihyvä on asia erikseen ja positiivisessa pedagogiikassa keskitytään enemminkin merkityksellisyyden korostamiseen kuin mielihyvän tuottamiseen. (Seligman 2011, 16–22, 81–84)

Wenström (2020) tarkastelee väitöskirjassaan positiivista johtamista oppilaitoksissa ja sitä, miten positiivisella johtamisella luodaan hyvinvointia koulun kaikilla osa-alueilla. Hän purkaa positiivisen johtamisen kolmeen osaan: lähtökohdat positiiviselle johtamiselle, positiivinen organisaatio ja positiivisen johtajan luontevahvuudet. Väitöskirja käsittelee oppilaitosjohtamista, mutta samoja ajatuksia ja käytäntöjä voidaan kuitenkin soveltaa myös luokkahuoneessa tai missä tahansa muussa työympäristössä.

Toimintakulttuuri tulisi olla positiivinen, ei pelkästään palautteen tasolla. Wenströmin (2020 14–15) mukaan positiivinen johtaminen tapahtuu pääasiassa vuorovaikutuksessa organisaatiossa. Positiivisen johtamisen ytimessä on autenttisuus ja integriteetti. Positiivinen johtaja tuntee positiivisen psykologian periaatteet ja mekanismit sekä osaa soveltaa niitä käytännössä. Opettajalla ja henkilöstöllä on ensisijainen vastuu luoda luokkaan hyvä ilmapiiri, ja ylläpitää ja kehittää sitä jatkuvasti. Positiivinen johtaminen ja positiivinen pedagogiikka ei synny tyhjiössä, vaan se rakentuu päivittäisessä toiminnassa ja arjen vuorovaikutuksessa (Cherubini 2009, Wenström 2020, 26–27, Avola & Pentikäinen 2022, 33–34).

Avola ja Pentikäisen (2022) teoksen kantava teema on, miten kouluissa ja ryhmissä voidaan opettaa hyvinvointia niin, että hyvinvoinnista ja sen hyvinvoinnin ylläpitämisestä syntyy rutiini. Tämä rutiini vahvistaa osaamista, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia, resilienssiä eli kykyä kohdata vastoinkäymisiä sekä taitoa kantaa vastuuta omista päätöksistä ja niiden seurauksista. Näiden taitojen opettaminen ja oppiminen parantaa oppimista ja elämän laatua (Avola & Pentikäinen 2022, 27–31). Avolan ja Pentikäisen (2022, 21) mukaan positiivista pedagogiikkaa ja positiivista kasvatusta tulisi toteuttaa ratkaisukeskeisellä, valmentavalla ja ohjaavalla tyylillä. Kasvatusfilosofiana positiivinen kasvatustapa on hyvään keskittyvä ja hyvän asenteen hakemista, joka välittyy opettajuudessa ja valmentavassa työssä oppilaille. Kasvatustapa vaatii usein harjoittelua ja joka päiväisiä toimipiteitä opettajalta, jotta hyvään keskittymiseen tulisi automaatio (Avola & Pentikäinen 2022, 33–34).

Avola ja Pentikäinen (2022) painottavat hyvinvoinnin ja positiivisuuden tärkeyden opettamista oppilaille, kun taas Wenström (2020) tarkastelee positiivista psykologiaa johtajan tai esihenkilön näkökulmasta. Wenströmin (2020, 26–27) mukaan pedagoginen hyvinvointi ei synny itsestään, vaan sitä saa ja pitää rakentaa ja kehittää tietoisesti koko organisaatiossa. Johtamisella on hyvin keskeinen rooli siinä, minkälaiseksi työilmapiiri ja henkilöstön työhyvinvointi muodostuvat. Sama periaate pätee luokahuoneessa tai bändiharjoituksissa. Kun opettaja voi hyvin ja johtaa positiivisesti käyttäen positiivista pedagogiikkaa, heijastuu tämä myös oppilaisiin ja koko kouluyhteisöön. Positiivinen ote edistää yhteistyötä, tavoitteiden asettamista ja tavoitteiden saavuttamista luokassa. (Avola & Pentikäinen 2022, 49.)

Seligmanin (2011, 13) mukaan tavoitteiden asettaminen, saavuttaminen ja ylittäminen on jo itsessään tekijä, joka lisää ihmisen hyvinvointia. Cherubinin (2009, 46) mukaan opettaja, joka luo kannustavan ja turvallisen ympäristön luo paitsi hyvän oppimisympäristön, luo myös edellytyksiä oppilaille solmia uusia ja pysyviä ihmissuhteita, jotka kestävät oppimistilanteet ulkopuolella. Lisäksi Cherubini (2009, 46) painottaa vuorovaikutustaitojen painoarvoa ryhmäopetuksessa. Hän myös painottaa, että arviointi ei perustu pelkästään taitoihin vaan myös reiluuteen. Näin syntyy vahva yhteisöllisyyden tunne ja tämän yhteisöllisyyden luominen on kriittistä hyvän ilmapiirin luomiseksi.

Positiivinen pedagogiikka työkaluna ei tarkoita ongelmien kieltämistä tai konfliktien välttämistä (Wenström 2020, 44). Oppilaita tulisi kannustaa kohtaamaan haasteita ja oppimaan virheistään.

Positiivisen johtajan, eli tässä yhteydessä opettajan tehtävänä on tukea ja rohkaista oppilasta oppimisprosessissa. Kun ryhmäopetuksessa panostetaan myönteiseen vuorovaikutukseen sekä oppilaiden vahvuuksien tunnistamiseen ja vahvistamiseen, tuetaan samalla niin oppilaan, opettajan kuin koko kouluyhteisön hyvinvointia (Wenström 2020, 58–60).

4.3 Pedagoginen hyvinvointi

Kivelä & Lempinen (2009, 12–17), Huotilainen (2019, 167–168), Avola & Pentikäinen (2022) ja Wenström (2020) korostavat hyvinvoinnin, sovelletun positiivisen psykologian ja positiivisen pedagogiikan olevan kokonaisuuksia, jotka rakentuvat toimivasta ja rutiininomaisesta arjesta kotona, koulussa, harrastuksissa, töissä ja muualla. Wenström (2020) painottaa, että organisaation hyvinvointi on edellytys pedagogiselle hyvinvoinnille, ja se syntyy nimenomaan itse työssä ja työn arjessa. Organisaatio, eli tässä tapauksessa oppilaitos muodostuu oppilaista ja henkilöstöstä (opettajat, rehtorit, ohjaajat ja muu henkilökunta). Pedagogisen hyvinvoinnin keskeinen ajatus on, että koko henkilöstö viihtyy omassa työssään ja työyhteisössään. Pedagogisessa hyvinvoinnissa on kyse suuremmista asioista kuin vain satunnaisista tempauksista tai täsmähoidoista, kuten tyhytoiminnasta tai liikuntaseteleistä. Wenström (2020) tunnustaa kaikkien toimenpiteiden tärkeyden, mutta painottaa pedagogisen hyvinvoinnin ilmenevän työnteon arjessa. ”Pedagoginen hyvinvointi syntyy vuorovaikutuksessa.” (Wenström 2020, 24–27.)

Keskeisiä pedagogisen hyvinvoinnin piirteitä ovat innostus ja työn imu. Työn imulle on olemassa useita määritelmiä. Wenströmin (2020, 29) väitöskirjassa työn imua kuvataan Shaufelin ja kollegoiden (2002) tutkimukseen perustuvan määritelmän mukaan. Tutkimuksen mukaan työn imu näyttäytyy työntekijässä siten, että tekijän asenne työhön on positiivinen, tarmokas, omistautunut ja uppoutunut. Tämä mielentila on melko pysyvä ja kokonaisvaltainen.

Innostus on ominaisuus opettajassa, jota toivotaan ja arvostetaan. Opettajan innostus ja kyky innostaa oppilaitaan on tutkimusten mukaan suoraan yhteydessä siihen, miten oppilas suoriutuu opinnoissa ja minkälainen oppilaan motivaatio opiskella on. Opettajan tai muun henkilöstön innostus ja työn imu tarttuu ja usein leviävät myönteisenä ilmapiirinä sekä oppilaiden että henkilöstön joukossa. (Wenström 2020, 34–35.)

4.4 Positiivinen johtaminen

Wenströmin (2020) väitöskirjassa positiivinen johtaminen perustellaan PRIDE-mallin avulla. PRIDE sana on lyhenne seuraavista käsitteistä:

- myönteiset käytänteet (positive practices)
- vuorovaikutuksen edistäminen (relationship enhancement)
- yksilölliset vahvuudet (individual attributes)
- dynaaminen johtajuus (dynamic leadership)
- myönteiset tunteet (emotional wellbeing)

Malli tarjoaa viitekehyksen sille, miten positiivista johtamista voidaan toteuttaa käytännön tasolla organisaatiossa (Wenström 2020, 14, 72–74).

P, myönteiset käytänteet (positive practices). Kun arki sujuu voi opettaja keskittyä ydintehtäväänsä. Aikaa ja energiaa jää innostukselle ja luovuudelle, jotka ovat hyviä edellytyksiä työn imulle. Innostusta edistävät myönteiset käytännöt edistävät muita PRIDE-teorian osa-alueita, kuten vuorovaikutusta, vahvuuksien hyödyntämistä ja yhteistyötä. Myönteiset käytänteet voivat olla esimerkiksi työelämälähtöistä opetusta ja positiivista pedagogiikkaa. (Wenström, 2020, 70.)

R, vuorovaikutus ja yhteistyö (relationship enhancement). Innostus syntyy myönteisestä vuorovaikutuksesta ja yhdessä innostumisesta. Kun työyhteisön jäsenet antavat toisilleen myönteistä palautetta, kannustusta ja emotionaalista tukea, niin vahvistuu kollegiaalinen tuki. Esimerkiksi haastava opiskelijatilanne tai konflikti voi olla tärkeä käydä läpi kollegan kanssa. Innostusta heikentää kateus ja vähättely, joka innostunut opettaja saattaa kohdata työyhteisössä. (Wenström, 2020, 70–71.)

I, vahvuudet (individual attributes). Jokaisella on omat vahvuutensa ja voimavaransa. Kokenut ja vahva johtaja osaa nähdä ja hahmottaa kenen vahvuuksia voidaan käyttää mihinkin tehtävään. Ryhmäopetuksessa ja yksilöopetuksessa opettajan on tärkeä ylläpitää tätä taitoa, jotta oppilaat voivat edetä opinnoissa omien vahvuuksien avulla. Hyvästä työstä olisi tärkeä saada arvostusta ja palautetta. Arvostus ja palaute työstä vahvistavat yksilön vahvuudet. (Wenström, 2020, 71.)

D, positiivinen tai dynaaminen johtaminen (dynamic leadership). Innostavan johtajan piirteisiin kuuluvat vahva tunneäly ja inhimillisyys. Hän osaa tunnistaa yksilölliset vahvuutemme sekä huomioidaan onnistumisia myönteisellä palautteella. Innostava johtaja on innostunut omasta työstään, jonka puoleen voi matalalla kynnyksellä helposti lähestyä vaikeiden tunteiden tai asioiden kanssa. (Wenström, 2020, 71.)

E, myönteiset tunteet ja ilmapiiri (emotional wellbeing). Opettajat ja muu henkilöstö rakentavat yhdessä työyhteisönsä ilmapiirin, joka heijastuu suoraan oppilaiden oppimisympäristöön. Henkilöstön välinen hyvä ilmapiiri tarttuu opetustilanteisiin ja tekijät kuten jatkuvat muutokset organisaatiossa voivat heikentää turvallisuuden tunnetta ja työilmapiiriä. Tekijät, jotka heikentävät henkilöstön hyvinvointia ja huonontavat työilmapiiriä, huonontavat myös oppilaiden kokemaa oppimisympäristöä. (Wenström 2020, 72.)

Avola & Pentikäinen (2022, 96–98) viittaavat tutkimuksissaan Norrishin (2013) hyvinvointiteoriaan, mikä on muunnos tai kehitys Seligmanin (2011) PERMA-teoriasta. Norrishin (2013) mukaan on kuusi kukoistavaa kasvattamista edistävää elementtiä, jotka ovat seuraavat: Positiiviset tunteet, positiivinen läsnäolo, positiiviset saavutukset, positiivinen merkitys, positiiviset ihmissuhteet ja positiivinen terveys. Koulun kokonaisvaltainen toimintamalli ja kulttuuri tulisi olla positiiviseen pedagogiikkaan ja positiiviseen johtamiseen pohjautuva yhteisö, mikä puolestaan mahdollistaa kukoistusta henkilöstössä ja oppilaissa. (Wenström 2020, 29; Avola & Pentikäinen 2022, 49–50.)

Johtamisen taidot voidaan opettaa jo varhain elämässä. Avola & Pentikäinen (2022, 275–280) perustelevat itsensä johtamisen taitojen opettamista koulussa. Itsensä johtamisen taidot muodostuvat kolmesta elementistä: vastuusta, tietoisuudesta ja ratkaisukeskeisyydestä. Tärkeää on vastuun ottaminen omasta elämästämme ja valinnoista sekä myös niistä asioista, jotka tapahtuvat meille pyytämättä. Käänteentekeviä asioita alkaa tapahtumaan elämässä, kun lopetamme syyttämistä haastavia olosuhteita, menneisyyttä tai muita ulkopuolisia tekijöitä omista ongelmistamme.

Tietoisuus on Avolan ja Pentikäisen (2022, 278) esittämässä asiayhteydessä itsetuntemustaitoa. Oppilas löytää omat vahvuutensa ja ajan kanssa tutkii ja oppii minkälaisia ajatusprosesseja sekä oppimismalleja on omaksunut. Tietyt toimintamallit voivat olla hyvinkin epätuottavia ja jopa vahingollisia. Itsetuntemuksen syventyminen mahdollistaa näiden haitallisten mallien tunnistamisen.

Ratkaisukeskeisyys on kolmas itsensä johtamisen elementti. Ratkaisukeskeisyys auttaa meitä asettamaan tavoitteita ja löytämään optimaalisen reitin näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Meidän ajatuksemme ja toimet liikuttavat meitä kohti jotain tavoitetta, unelmaa tai ratkaisua ongelmaan. (Avola & Pentikäinen 2022, 278.)

5 Kehittämistyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Periferiassa kaupunkien ulkopuolella on yleisempää, että musiikkia opettavat luokanopettajat, jotka eivät halua opettaa musiikkia tai eivät koe olevansa tarpeeksi osaavia opettamaan musiikkia (Vartiainen 2026). Erityisen haastava tilanne syntyy, jos esimerkiksi viranhaltija on äitiyslomalla, ja tilalle tarvitaan sijainen pidemmäksi aikaa. Ei ole lainkaan itsestään selvää, että löytyy opettajaa, jolle musiikin opettaminen on tuttua tai luontevaa. Selkeälle ja hyvälle oppimateriaalille on kysyntää. On olemassa erilaisia materiaalipankkeja Facebook-ryhmissä, Google Drive -linkkejä yms., mutta yhtä kattavaa opasta ei tunnu löytyvän. Pohdinnoista muodostuivat opinnäytetyön tutkimuskysymykset.

- Mahdollistaako selkeä ja strukturoitu opasmateriaali musiikin opetuksen toteuttamisen luokanopettajalle, jolla ei ole vahvaa musiikillista instrumentin hallintaa?
- Miten opettajan heikko minäpystyvyyden tunne musiikissa vaikuttaa oppilaiden oppimistuloksiin ja positiivisen pedagogiikan toteutumiseen luokahuoneessa?
- Millä tavoin pedagoginen opas vastaa kentän tarpeeseen ja tukeeko se opettajien ammatillista kehittymistä musiikkikasvatuksen parissa?

6 Matalan kynnyksen musisointimenetelmiä

Musiikin oppiminen voidaan mahdollistaa kaikille lähtötasosta riippumatta. Nämä menetelmät soveltuvat erityisen hyvin oppilaille, aloittaville harrastajille ja ryhmäopetukseen, jossa suurimmalla osalla oppilaista ei ole harrastuspohjaa tai muuta soittokokemusta. Menetelmät palvelevat myös opettajaa tarjoamalla työkaluja, jotka mahdollistavat välittömiä onnistumisen kokemuksia. Nämä pedagogiset lähestymistavat on todettu tehokkaiksi perusopetuksessa, taiteen perusopetuksessa ja harrastustoiminnassa.

Kuvionuotit toimivat informaation välittäjänä samalla tavalla kuin nuotit nuottilapussa. Systeemi on kuitenkin hieman käyttäjäystävällisempi, eikä kuvionuottien oppiminen vie yhtä paljon aikaa. Kuvionuottimenetelmässä merkitään nuotit ja äänet instrumentissa värien ja muotojen avulla. Oppilaat pääsevät ensimmäisestä tunnista alkaen harjoittelemaan soittamista käyttäen kuvionuotteja nojana tekemiseen. Kuvionuotti on systeemi, joka on alun perin kehitetty kehitysvammaisten oppilaiden tarpeisiin. Järjestelmä on nykyään laajasti käytössä opetuslalla, ja sitä näkee useimmissa peruskoulussa käytössä eri määrin. Kuvionuotit on kehittänyt Kaarlo Uusitalo ja Markku Kaikkonen. (Resonaari, kuvionuotit n.d.)

Improkortit on Karla Suvannon kehittämä pedagoginen työkalu ja opetusmenetelmä. Improkorttien avulla voidaan harjoitella ja opiskella sävellystä, improvisaatiota, musiikkisanastoa ja paljon muuta. Improkortit soveltuvat käytettäväksi sekä yksilö- että ryhmäopetuksessa. (Improkortit n.d.; Suvanto 2026)

Näppäripedagogiikan kehitti Mauno Järvelä 1980-luvulla pedagogiseksi tyyliksi, joka pohjautuu niin kutsuttuun pelimanniperinteeseen. Näppäripedagogiikan ydinajatus on, että musiikki kuuluu kaikille, ja osallistuttaminen sekä avoimuus voidaan nähdä toiminnan lähtökohtaisina arvoina. Pedagoginen suunta, menetelmä ja ohjelmisto ovat alkaneet Keski-Pohjanmaan Kaustisella ja sen lähiympäristössä ja jatkunut kansainvälisesti. Kaustisilla on pitkät ja vahvat perinteet musiikki- ja kulttuurielämässä, erityisesti kansanmusiikin parissa ja pelimannikulttuuri on Suomen vahvimpia näillä seuduilla. Paikallista perinnettä ollaan haluttu jatkaa ja kehittää ja Järvelä ei ole halunnut luoda kilpailuasetelmia opiskelupaikoista. Musiikkioppilaitoksissa paikkoja on voinut olla rajallisesti, tai paikan saaminen on edellyttänyt pääsykokeiden läpäisemistä. Järvelän ideologiana on ollut halu osallistuttaa mahdollisimman monia erilaisiin musiikkiharrastuksiin ilman kilpailuasetelmia. (Näppärit n.d.) Museovirasto on hyväksynyt näppäripedagogiikan aineettoman kulttuuriperinnön listaan (Näppärit n.d.; Museovirasto 2021).

7 Toteutus

7.1 Tutkimuksellinen kehittämistyö

Tutkimuksellisessa kehittämistyössä yhdistetään tutkimusmenetelmä ja käytäntö, jonka tarkoitus on ratkaista jokin pulma tai parantaa jotain olemassa olevaa työmenetelmää tai käytäntöä. Tutkimuksen aikana kerätään ja analysoidaan aineistoa, joista vedetään luotettavia johtopäätöksiä ja jotka johtavat jonkun kehityskohteen parantamiseksi. Usein prosessista syntyy tuotos, opas, ope- tusmateriaalia tai vastaavaa konkretiaa. (Toikko & Rantanen 2009, 21–23.) Tavoitteena on jokin muutos käytännön tekemisessä eikä pelkästään uuden tiedon tuottaminen.

Uutta tietoa syntyy vuorovaikutuksellisissa prosesseissa. Uusi tieto voi olla sellaista, joka on koke- muksellista ja syntyy vain siinä hetkessä. Esimerkiksi näyttöihin perustuva tieto, kokemuksellinen tieto, hiljainen tieto ja erilaiset reagointeihin perustuvat havainnot osallistujilla ja tutkijalla on tie- toa, joka ei ole saatavilla kirjallisten lähteiden kautta, vaan edellyttää osallistumista hetkessä. (Toikko & Rantanen 2009, 39–44, 118.)

Kehittämistyössä on noudatettu lineaarista mallia prosessin kokonaisuuden hahmottamisessa (Toikko & Rantanen 2009, 64–66). Prosessi etenee vaiheittain ja ensin tunnistetaan jokin ongelma tai kehityskohta työelämässä, eli perustelu. Tämän jälkeen laaditaan toimintasuunnitelma ongel- man ratkaisemiseksi, organisointi. Toteutus, eli laadittu suunnitelma kokeillaan niillä menetelmillä millä halutaan jotain työvaihetta kehittää. Lopulta arvioidaan koko prosessi. (Toikko & Rantanen 2009, 57–62.) Viides ja viimeinen vaihe on tulosten levittäminen, mutta koska se rajataan tämän kehittämistyön ulkopuolelle, vaihe jätetään tarkemmin määrittelemättä. Laajan projektin vuoksi kehittämistyö on pilkottu pienempiin osiin ja etappeihin.

Prosessi siitä, miten opetussisältö, sen toteuttaminen ja analysointi tapahtuivat viikoittaisella ta- salla lineaarisen mallin tukena, noudatti spiraalimallista sykliä. Sykli koostui vaiheista, joita sovel- lettiin käytäntöön seuraavanlaisesti:

Suunnittelu: Sunnuntaisin dokumentoitiin tulevan viikon opetussisällöt ja pedagogiset tavoitteet. Tämä toimi pohjana viikon havainnoinnille. Havainnointi ja toiminta: Jokaisen pidetyn tunnin jäl- keen päiväkirjaan kirjattiin, mitä toteutui ja miten onnistuneesti sisältö toteutui. Retrospektiivinen

analyysi: Perjantaisin analysoitiin viikon toimintaa kirjanpidon pohjalta. Tällöin tarkasteltiin, mikä toimi, mitä tulisi harjoitella tai välttää, ja mitä asioita olisi syytä korostaa jatkossa. Jokaisen viikon päätteeksi suoritettu reflektio onnistumisista ja epäonnistumisista sekä tarkka kirjanpito teroittivat ammattitaitoa ensimmäisen vuoden aikana huomattavasti. Tätä sykliä toistettiin, kunnes tutkimus oli saatettu loppuun. Tutkija pyrki muuttamaan ja parantamaan toimintaansa tutkimuksensa aikana. (Toikko & Rantanen 2009, 66–67.)

7.2 Aineistonkeruumenetelmänä autoetnografia

Autoetnografinen aineistonkeruumenetelmä on omaelämäkerrallinen tapa kerätä aineistoa. Autoetnografisessa aineistonkeruussa tutkija kerää aineistoa esimerkiksi päiväkirjan muodossa, jonka havaintoja ja aineistoja tutkija analysoi, tulkitsee ja julkaisee (Lapadat 2017). Autoetnografinen tutkimus nojaa vahvasti siihen, miten tutkija tulkitsee keräämänsä aineistoa ja tämä tekee tästä tutkimustavasta hyvin erilaisen ja kiinnostavan itsessään (Uotinen n.d.).

Kirjoittaja on tehnyt uraa aineenopettajana peruskoulun kaikilla luokka-asteilla, painotusluokilla, lukiolla ja taiteen perusopetuksen parissa. On myös tutkittu, minkälaiset opetusmenetelmät toimivat ryhmäopetuksessa peruskoulussa ja pidetty havainnoista tarkkaa kirjanpitoa. Samat tehtävät on tehty useammilla vuosiluokilla ja päädytty samankaltaisiin tuloksiin vuodesta toiseen. Kaikissa kouluissa on käytetty samoja arviointimenetelmiä; On käytetty kokeita ja matriisia eli taitotaulukkoa oppilaiden taitotasosta kartalla pysymiseen opintojen edistymisestä. Aineistoa on kerätty seuraavilta oppilaitoksilta seuraavilta vuosilta: Luvian yhtenäiskoulu 2021–2023, Porin lukio 2023–2024, Porin lyseo 2023–2025 ja Björneborgs svenska samskola 2023–2026.

7.3 Aineisto, tutkimuspäiväkirja

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin opetusmateriaalin käytännön soveltamista ryhmäopetuksessa. Keskeisenä työkaluna käytettiin positiivisen pedagogiikan tietopohjaa, joka tarjosi useita eri näkökulmia opetustyön tueksi. Opinnäytetyön tutkimusprosessin alussa kokemus minäpystyvyydestä oli matala, ja työtä leimasi epävarmuus omasta ammatillisesta osaamisesta. Musiikkipedagogin opinnot työn ohessa sekä erilaiset koulutukset vahvistivat ajan myötä minäpystyvyyden tunnetta. Ammatillinen itsevarmuus ja minäpystyvyyden tunteen lujittuminen tapahtui työn arjessa, kun

käytäntö kohtasi teorian. Autoetnografinen havainnointi päiväkirjan muodossa mahdollisti itsetutkiskelun ja reflektion, jonka tulokset antoivat hyvän käsityksen omasta kehityskaaresta opettajana. Positiivinen pedagogiikka ei toiminut vain opetuksen työkaluna, vaan se mahdollisti Seligmanin (2011) terminologian mukaisen kukoistamisen haasteellisten ryhmäopetustilanteiden kääntyessä onnistumisiksi.

Aineistonkeruu aloitettiin syksyllä 2021 Luvian yhtenäiskoulussa musiikinopettajana. Paikallisten opetussuunnitelmien sekä viranhaltijan ohjeistuksien mukaan laadittiin vuosisuunnitelma ja opetussisältö vuosiluokille 3–9. Vuosisuunnitelman pääpaino oli käytännön osaamisessa ja yhteissoitossa. Kaiken musiikinopetuksen selkärankana käytettiin kuutta osaamisen aluetta yksin- ja yhteissoitossa: rytmiä, melodiaa, harmoniaa, muotoa, soundia ja dynamiikkaa. Kaikki oppimateriaalit peilattiin tähän muottiin, ja tavoitteena oli toteuttaa näitä elementtejä jossakin muodossa jokaisella opetustunnilla. Opetussuunnitelmat tiivistettiin tähän fundamentaaliseen muottiin, jota käytettiin perusajatuksena myös lukio-opetuksessa. Tämän nähtiin takaavan opetuksen jatkuvuutta myös oppilaiden opintojen myöhemmässä vaiheessa.

Syksyn aikana harjoiteltiin ja edettiin vuosisuunnitelman mukaisesti ja joulunjuhlien yhteydessä oppilaita osallistutettiin esiintymään. Esiintymiset olivat oikein laadukkaita sekä onnistuneita, ja niiden myötä oppilaissa oli havaittavissa selkeää innostumista. Työhyvinvointi säilyi erittäin hyvänä. Koulu yhteisön ilmapiiri koettiin positiiviseksi, mikä helpotti positiivisen pedagogiikan toteuttamista käytännössä. Keväällä 2022 kävi ilmi, että valinnaisiin musiikkiopintoihin oli hakenut enemmän oppilaita kuin moneen vuoteen. Oppilaitoksen rehtorilta saadussa tunnustuksessa ja keskustelussa todettiin työn laadun näkyvän esimerkiksi tällaisissa tilastoissa. Merkittävä havainto oli, että suurimmalla osalla hakijoilla ei ollut aiempaa musiikkitaustaa. Kehittämistyön vaikutus realisoitui vuoden aikana kahdella tavalla: valinnaisen musiikin valinneiden oppilaiden määränä ja rehtorin antamana positiivisena palautteena. Havainnot vahvistivat kehittämistyön olleen oikeasuuntainen.

Aineiston keräämistä jatkettiin keväällä 2023 Porin lukiossa ja Lyseon yläkoululla. Tässä vaiheessa tutkimusmenetelmänä hyödynnettiin syklistä toimintatutkimusta, jossa aiemmin kerätty kokemus-tieto ja oppimateriaali arvioitiin ja kehitettiin edelleen uudessa oppimisympäristössä. Luvian yhte-

näiskoulussa kehitetty ja testattu vuosisuunnitelman tiivistettiin ja muokattiin lukion ensimmäiselle musiikin kurssille sopivaksi kokonaisuudeksi. Vaikka ympäristö vaihtui yläkoulusta lukioon, opetuksen perusrunko säilytettiin ja toteutuksessa noudatettiin paikallista opetussuunnitelmaa sekä viranhaltijan ohjeistuksia.

Keväällä 2023 tehtävänä oli Porin lukion ylioppilasjuhlien järjestäminen. Vastuualueeseen kuului musiikillisen sisällön laatiminen, valmentaminen ja johtaminen yhteistyössä lukion johdon sekä toisen musiikinopettajan kanssa. Tässä hyödynnettiin lukiokurssin aikana tuotettua opetusmateriaalia ja ensimmäisen vuoden opiskelijoita kutsuttiin esiintymään YO-juhlassa. Pedagogisesti merkittäväksi havainnoksi nousi jälleen se, että esiintyjät saatiin kokoon pääasiassa oppilailta, joilla ei ollut aiempaa musiikin harrastustaustaa tai esiintymiskokemusta. Tulokset vahvistivat oppimateriaalin toimivuutta, ja että valitut pedagogiset menetelmät innostivat oppilaita osallistumaan. Linkki ylioppilasjuhlan tallenteeseen: [Porin lukion ylioppilasjuhla](#). Suurien projektien ja pitkien prosessien jälkeen oli tärkeää purkaa työn vaiheet kollegiaalisesti ja muiden alan ihmisten kanssa.

Syksystä 2023 alkaen tutkimus jatkui Porin lyseon yläkoulun musiikkipainotusluokkien sekä ruotsinkielisen koulun Björneborgs svenska samskolanin musiikinopetuksen johtamisessa. Porin lyseo toi mukanaan uusia hienoja ammatillisia haasteita, jossa ammattitaito ja osaaminen laitettiin koe-tukselle musiikillisesti ja kasvatuksellisesti. Tämä edellytti erityisen tarkkaa ennakkosuunnittelua, sillä luokkakoot olivat suuria ja oppilaiden musiikillinen taso korkea. Haasteiden mukana tulee aina hienoja mahdollisuuksia. Luvian yhtenäiskoulussa sekä Porin lukiossa testattu oppimateriaali osoitti joustavuutensa skaalautumalla uusiin oppimisympäristöihin. Musiikkiluokat johdettiin onnistuneeseen joulukonserttiin, sekä keväällä valmistuvan yhdeksännen luokan projektiluontaiseen konserttiin. Björneborgs svenska samskolan ryhmät olivat pienempiä, mikä mahdollisti yksilöllisemmän ohjeistamisen ja henkilökohtaisen tuen antamisen. Oppimateriaali osoitti joustavuutensa, ja kääntämällä oppimateriaalin ruotsin kielelle onnistui opetus toisella kotimaisella kielellä mainiosti.

Syksystä 2024 uusimpana pedagogisena työkaluna hyödynnettiin taiteen perusopetuksen puolelta lainattua ja sovellettua menetelmää, jossa sekä opettaja ja oppilaat osallistuivat nuottimateriaalin tuottamiseen opetuksen aikana. Opettaja laati esimerkin tietokoneella Musescore-ohjelmistolla, kun taas oppilaat tekivät työn paperilla ja kynällä. Tämä käytäntö osoittautui olevan hyödyllinen

stemmojen ja omien osuukien hahmottamisessa ja harjoittelemisessa. Jokaisella soittajalla oli mahdollisuus tehdä omaan instrumenttiinsa tai rooliinsa liittyvät merkinnät. Opetustilanteessa kokonaiskuva kappaleesta pidettiin esillä taululla, mutta oppilaat itse ottivat vastuun omasta osuudesta, sen kirjaamisesta, harjoittelemisesta ja muistamisesta.

Björneborgs svenska samskolassa tehtiin samoja havaintoja kuin aiemmissa peruskouluissa, eli musiikki valinnaisena aineena kasvoi merkittävästi. Keväällä 2025 saatiin kunniatehtävän osallistua Mannerheimin Lastensuojeluliiton Koulurauha 2025 -tapahtumaan. Tapahtumaa varten harjoitettiin yksi kappale soitettavaksi suorassa lähetyksessä YLE Areenassa. Esitettäväksi kappaleeksi valikoitui Pave Maijasen – Pidä Huolta. Kokoonpanoon valittiin kahdeksannen ja yhdeksannen luokan valinnaismusiikkia ja lukiosta valinnaismusiikkia valinneita oppilaita. Projekti huipentui yhteiseen esiintymiseen, joka on katsottavissa tallenteena: [Koulurauha 2025 -esitys](#).

Koin, että pitämäni kirjanpito ja tutkimuspäiväkirja toimi ikään kuin peilinä; se ei ikinä valehdellut ammattitaidostani. Minäpystyvyyteni vahvistui viikosta toiseen aina, kun huomasin jonkin prosessin tai pedagogisen ajatukseni onnistuvan käytännössä. Laadin lukuvuosien ajan viikosta toiseen viikko-ohjelman ja täytin päivittäin päiväkirjaani. Jokaisen lukuvuoden päätteeksi aineistosta oli aina syntynyt jalostuneempi variaatio vuosisuunnitelmistani. Päätoimisuuksien ja tutkimukseni ohella olen tuottanut oppimateriaalia ja opettanut taiteen perusopetuksen parissa muun muassa Huittisten musiikkiopistossa, Rauman musiikkiopistossa, Palmgren konservatoriossa ja tehnyt töitä erilaisissa vapaasivistyslaitoksissa, kuten Porin seudun kansalaisopistossa.

7.4 Aineiston analysoiminen

Tutkimuksessa käytetyt päiväkirjat, viikkosuunnitelmat, kokeet ja taitotaulukot muodostivat satoja sivuja aineistoa. Aineiston analysointi ja kategorisointi vaati merkittävästi aikaa, mutta saatiin aineisto pienennettyä käsiteltävään muotoon. Aineistoa lähestyttiin deduktiivisella sisällönanalyysillä. Tämä tarkoittaa, että analyysi oli teorialähtöinen ja nojaa aiempaan tietoon, jonka pohjalta analyysirunko rakentuu. Prosessi on kolmivaiheinen ja tähän kuuluu seuraavat askeleet: Redusointi eli pelkistäminen, Klusterointi eli ryhmittäminen ja abstrahointi eli käsitteellistäminen (Tampereen yliopisto n.d.).

Redusointi: Aineiston redusointivaiheessa tutkittiin jokaisen luokan edistymistä opinnoissaan vuosina 2021–2026 hyödyntämällä koetuloksia ja taitotaulukoita. Analyysissä havaittiin, että eri vuosiluokat etenivät opinnoissaan melko samaa vauhtia ja taitotasoltaan hyvin samankaltaisesti vuodesta toiseen. Havaintojen perusteella voidaan päätellä, että opetusmateriaali on tarpeeksi haastava ja mielenkiintoinen. Aktiivisuus jokaisessa luokassa on korkea; päiväkirjamerkintöjä ryhmien motivaation puutteesta on kertynyt hyvin vähän. Redusointivaiheen havainnoista muodostui viisi keskeistä teemaa: käytäntö, kuuntelu, kertaaminen, säännöt ja rutiinit.

Klusterointi: Tutkimusaineistosta käy ilmi, että käytännön opetustyöstä nousivat esiin samat teemat, joita tietoperusta tukee. Aineisto ryhmiteltiin kahteen pääluokkaan: kasvatukselliseen ja musiikilliseen. Kumpikin pääluokka muodostivat omat alaluokkansa. Kasvatuksellisen luokan alle muodostuivat: positiivinen pedagogiikka, ryhmäytyminen, tavoitteellisuus ja kannustava ilmapiiri. Musiikilliset teemat, jotka nousivat aineistosta: musiikin perustaidot, toiminnallinen oppiminen, käytäntö, tunnin struktuuri, bändi sekä projektipohjainen oppiminen.

Tietoperustan ja tutkimuspäiväkirjan havaintojen perusteella voidaan määritellä kaksi täydentävää kasvatuksellista alaluokkaa: strateginen ja taktinen linjaus. Strategisena linjauksena toimii positiivinen pedagogiikka, joka muodostaa kokonaisvaltaisen opetusideologian ja ohjaa opetustyön isossa kuvassa. Taktinen linjaus puolestaan koostuu työkaluista, joita hyödynnetään käytännön opetustilanteissa välittömästi ja harkiten. Tällaisia työkaluja ovat esimerkiksi välitön palaute, palkkiojärjestelmän käyttäminen sekä inhibition kehittäminen.

Abstrahointi: Aineiston analyysivaiheessa tunnistettiin tutkijan subjektiivisuus, koska aineistoa tulkitsee tutkija itse. Kasvatustieteellisesti analyysi tuki positiivisen pedagogiikan käytäntöjen yksinkertaistamiseen muotoon, jonka peruskouluoppilaat tuntuvat ymmärtävän hyvin:

- viihtyvyys,
- tavoitteet
- yhteistyö

Nämä kolme käytäntöä ja niiden painottaminen työn arjessa on peräisin tutkijan työyhteisöstä. Teema havaittiin nousevan toistuvasti esiin tutkimuspäiväkirjasta ja ideoiden soveltaminen ope-

tus- ja kasvatustyössä oli intuitiivista. Aineistosta alkoikin hahmottumaan muitakin teemoja, toimintatapoja sekä koherentti ja käytännöllinen opas ja ohjelma koko lukuvuodelta. Selkeä oppimispolku hahmottui aineistosta:

- Kuuntele
- Tee
- Soita
- Nimeä
- Kirjaa

7.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyö on autoetnografinen, ja kyseiseen tutkimusmenetelmään liittyy erilaisia haasteita. Lapadatin (2017, 593) artikkelissa listataan ongelmiksi: ihmissuhde-etiikka, tutkijan haavoittuvuus, byrokratia, kurinalaisuus, itsekeskeisyys, pinnallisuus, sensaation haku ja näkökulman rajallisuus. Tämän tutkimuksen aikana ongelmallisimpia olivat ihmissuhde-etiikka, haavoittuvaisuus tutkijana ja ulkopuoliset vaikutukset tutkijaan. Haavoittuvaisuus heijastui tutkimuspäiväkirjassa. Kynnys omien epäonnistumisten ja epävarmuuksien dokumentointiin oli korkea, koska ne paljastaisivat puutteita ammattitaidossa.

Eettisyydessä korostuu tutkijan vastuu paitsi omasta kerronnastaan, niin myös niistä ihmisistä, jotka esiintyvät tutkijan tutkimuksissa ja kokemuksissa. Keskeinen haaste autoetnografiassa onkin, että tutkijan täytyy suojata muiden yksityisyyttä. Haastavaa on siis kertoa tarina ja aineisto todundenmukaisesti ilman, että paljastaa sellaista tietoa, joka rikkoo yksityisyyttä tai on muulla tavalla vahingollista muille. Autoetnografisessa tutkimuksessa painotetaan yksityisyyden suojelemista byrokraattisten lupaprosessien sijaan. (Lapadat 2017, 593–594.) Opinnäytetyössä ei mainita yksittäisiä luokkia, opettajia, muuta henkilöstöä eikä oppilaita tämän eettisen periaatteen toteuttamiseksi.

Kerätyn aineiston luotettavuuteen voi yrittää vaikuttaa esimerkiksi olemalla lukematta aiheeseen liittyvää tietoa aiheen tutkimisen aikana, jotta tutkijan ajatukset eivät ole minkään vaikutuksen piirissä. Voi myös pyrkiä pitämään kirjanpidon mahdollisimman tuoreena, ja aina kirjata ylös havainnon heti, kun sen havainnon tekee. Kaikki päiväkirjatyyppinen aineisto kannattaa pitää mahdollisimman rehellisenä ja aitona. Autoetnografisen tutkimuksen luotettavuuteen kannatta aina

suhtautua kriittisesti, koska tässä tutkija on itse osa tutkimusta ja näin ollen altis erilaisille vaikutuksiin tutkimuksen edetessä.

Tutkimuksessa noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä. Käytetyt lähteet ovat pääosin tuoreita ja hyvin luotettavia. Kansainvälisiä lähteitä on hyödynnetty. Tietoperustassa käytetään alan merkittäviä uranuurtajia lähteinä sekä lähteitä, joissa kyseisiä teorioita on sovellettu käytäntöön. Tulosten voidaan katsoa olevan luotettavia, toistettavia ja siirrettäviä. Tutkimusprosessin aikana tuloksena syntynyt opas on todettu toimivaksi eri luokka-asteilla ja erilaisissa kulttuureissa. Opetusmateriaali on käännetty ruotsiksi, ja oppaan sisällön on todettu toimivan hyvin myös ruotsinkielisessä oppimisympäristössä ja kulttuurissa. Tämä on havaittu siitä huolimatta, että sisällön pääpaino on suomenkielisessä musiikkikulttuurissa.

Kestävä kehitys huomioitiin tutkimusprosessin aikana käyttämällä mahdollisimman paljon digitaalista materiaalia opetuksessa. Sosiaalinen kestävä kehitys toteutui opetustilanteissa ja esiintymisissä osallistuttamalla kaikkia oppilaita aktiivisesti, lähtötasosta riippumatta. Kulttuurinen monimuotoisuus ja perinnön jatkaminen toteutuivat prosessissa.

8 Tulokset

8.1 Projektin yleiskuvaus

Kehittämistyön tavoitteena oli koota lukuvuoden mittainen opetusmateriaali, joka perustuu perusopetuksen ja taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmiin. Ryhmäopetuksen ohjaamisessa hyödynnettiin positiivisen pedagogiikan antamia eväitä. Aineistonkeruun edetessä vuosisuunnitelmaan tehtiin tarpeellisia muutoksia käytännön havaintojen perusteella. Tämä tuotos ja sen sisällön kehittäminen on vienyt vuosia. Materiaali on testattu eri ikäisten ja erikokoisten ryhmien kanssa sekä eri kulttuureissa, tehden vuosi vuodelta pieniä muutoksia sisältöön. Tällä hetkellä opetusmateriaali on hyvä ja ajantasainen.

Näppäripedagogiikkaa, jonka pedagoginen kulmakivi on osallistaminen, on pyritty jokaiseen oppituntiin. Improkorttien tai niiden muunnosten avulla on hyödynnetty tuntien sisältöjen ideoinnissa, kuten sävellyksen, improvisaation tai musiikkisanaston oppimiseen. Positiivisen pedagogiikan

ja osallistamisen myötä opetukseen muodostui ideologinen linjaus, joka tuli nopeasti selväksi myös oppilaileni: ”Kaikki soittavat, kaikki laulavat, kaikki osallistuvat”.

Tutkimuksessa on hyödynnetty toiminnallisia tapoja opettaa musiikkia. Opetustunnit on jaettu kolmeen vaiheeseen. Esimerkkinä, ensimmäisen kolmanneksen tunnista temaattinen harjoitus, esimerkiksi sointujen harjoittelua pianolla. Seuraava kolmannes tunnista yhteissoittoa ja viimeinen kolmannes tunnista laulua tai kirjallisia muistiinpanoja tunnin sisällöstä. Pääasiassa keskitytään kerrallaan vain yhteen kappaleeseen per tunti, jotta keskittyminen säilyy yhdessä asiassa. Koulujen juhliin ja muihin esiintymisiin valmistautumine edellyttää, että harjoiteltavia kokonaisuuksia on useita, mutta tämä poikkeaa normaalista opetuksesta. Opetusmateriaalin painopiste on vahvasti toiminnallisuudessa.

Tutkimuksen tavoitteena on luoda uusi ja toiminnallisuuteen perustuva tuotos, jota tulevat luokanopettajat, musiikinopettajat tai sijaiset voivat hyödyntää musiikinopetuksessa. Tuotos on jaettu kymmeneen lukuun. Jokainen kuukausi saa oman lukunsa. Materiaali tässä tuotoksessa on optimoitu ja kohdistettu seitsemännelle vuosiluokalle, mutta sitä voi hyödyntää myös ylemmillä ja alemmilla luokilla. Vuosiluokat neljä tai nuorempien oppilaiden kohdalla ohjelmiston yksinkertaistaminen on suositeltavaa.

8.2 Tuotos

Oppilaiden lähtötaso vaihtelee oppilaitoksittain. Ryhmäkoon sekä koulutyyppi, yhtenäiskoulu vai yläkoulu näyttäisi vaikuttavan siihen, mikä on osaamisen lähtötaso. Kehitetty tuotos on osoittanut toimivaksi riippumatta oppilaiden soitto- ja laulutasosta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että opas antaa selkeän rungon, mutta jättää opettajalle tilaa soveltamiselle. Suuren ryhmän kanssa tuotos auttaa hallitsemaan opetuskokonaisuutta selkeällä struktuurilla. Pienemmässä ryhmässä teemoja voidaan syventää pidemmälle ja aikaa jää enemmän esimerkiksi toivekappaleille ja muihin osallistuttaviin elementteihin musiikissa. Tärkeintä ei ole tehtävien vaikeustaso, vaan onnistumisen kokemusten mahdollistaminen oppilaille.

8.2.1 Materiaali, sen tuottaminen ja materiaalin esittäminen

Opetusmateriaali on tuotettu ensimmäisen ja toisen opetusvuoden aikana yläkoulun ja lukion musiikinopettajan työn ohessa. Kehitystyössä on noudatettu erityistä huolellisuutta ja tavoitteena ollut luoda pedagogisesti laadukasta materiaalia. Tutkimuksen aikana ja kehittämistyön aikana perehdyttiin monipuolisesti erilaisiin paikallisiin opetussuunnitelmiin. Lisäksi haettiin kansainvälistä näkökulmaa tarkastelemalla minkälaista opetusmateriaalia hyödynnetään Ruotsissa peruskoulussa ja harrastustoimeissa.

Oppimateriaali on koottu kymmeneen lukuun, mikä muodostaa etenemispolun koko lukuvuodeksi. Tuntitehtäviin on liitetty opastusvideo, jotka aukeaa linkillä tai QR-koodilla. tunnint on jaettu osiin, noin 15 minuuttia per osio. Opettajan on tärkeää kehua oppilaitaan vuolaasti onnistumisen hetkellä. Välitön positiivinen palaute on avain onnistuneeseen oppimistilanteeseen. Kun opettaja on innostava ja huomio onnistumisia, syntyy hyvää tulosta ja ”meininkiä”. Hyvä opettaja ja hyvät oppilaat!

8.3 Opas lukuvuoden musiikin aiheopintoihin

8.3.1 Kehittämisprosessi ja sen tuotos: Opas soittotaidottomalle musiikinopettajalle ja soittotaidottomille oppilaille

Kehittämistyön tuloksena syntyi opas, joka käsittelee yhden vuoden opetussisällön. Sisältö soveltuu parhaiten vuosiluokille 5–8, mutta muuttamalla sisällön haastavammaksi tai helpommaksi, materiaalista saadaan eri-ikäisille oppilaille sopivaa. Oppaan eteneminen kuukaudesta seuraavaan on looginen. Kaikkea oppaan materiaalia ei vuoden aikana välttämättä ehdi harjoitella, joten opettajan kannattaa seurata ryhmän etenemistä ja poimia sisällöstä juuri ne asiat, joita haluaa painottaa.

Oppilaiden toivekappaleita on tärkeä käydä vuoden aikana, vaikka en ole varannut niille erikseen tilaa oppaassa. Keväällä on usein enemmän aikaa toiveille, joten suosittelen, että silloin pidetään sellainen hetki. Nuotteja, tabulatuureja tai muita ohjeita näihin toivekappaleisiin löytyy verkosta ja erilaisista Facebook-ryhmistä.

Oppaan idea on toimia luokanopettajan tai aloittavan aineenopettajan apuvälineenä. Tarkoitus on, että esimerkiksi luokanopettaja oppii oppilaidensa kanssa vuoden aikana. Varsinkin luokanopettajille tai aloittaville aineenopettajille työnkuva ja pätevytymisprosessi saattavat olla hyvinkin pelottavia. Mielessä saattaa liikkua epävarmuutta omasta osaamisesta: osaanko soittaa kitaraa tarpeeksi, että voisin ikinä näyttää, miten sointu muodostuu? Oppilas X käy rumputunneilla ja osaa paremmin kuin minä – kehtaanko ohjata? En muista laulujen sanoja, mitä teen?

8.3.2 Materiaalin opettaminen ryhmätilanteissa

Miten opinnäytetyöni tietopohja voidaan laittaa käytäntöön ryhmäopetuksessa? Käyn läpi omat metodini, jotka ovat toimineet hyvin kaikilla luokka-asteilla musiikin opetuksessa sekä sijaisena muissa aineissa. Oppilaat kysyvät usein, miksi olen sellainen opettaja kuin olen tai miksi toimin tietyllä tavalla. Toimin ja opetan oman tietopohjani perusteella, mutta kuka lapsi haluaisi kuunnella teoriaa sellaisenaan? Tietopohjani voidaan tiivistää yksinkertaisiin adjektiiveihin ja periaatteisiin, joiden rakentamisessa olen saanut valtavasti apua kollegoiltani. Tuesta ja avusta tulen olemaan kiitollinen koko urani ajan.

Läsnäolo, positiivisuus, resilienssi, usko, viihtyvyys, tavoitteet, yhteistyö, yhteisöllisyys, aikaansaaminen, kuuntelu, sympatia, tunteet ja hymy. Nämä sanat, jotka kääntävät tietopohjani osallistamisesta ja positiivisesta pedagogiikasta arkiseksi teoiksi. Työn arki on tietynlaista, ja jokaisella koululla on oma ilmapiirinsä. Parhaiten esimieheni ja kollegani tiivistivät positiivisen pedagogiikan kolmeen sanaan: viihtyvyys, tavoitteet ja yhteistyö. Tämä lainaus on peräisin kollegaltani ja esimieheltäni toimiessani musiikinopettajana peruskoulussa. Mikään ei ole auttanut minua yhtä konkreettisesti työn arjessa kuin nämä kolme sanaa; niistä muodostuu se pedagoginen selkäranka, johon nojaan joka päivä. Seuraavaksi avaan oman tapani opettaa ja peilaan teoreettista tietopohjaani näiden kolmen käsitteen kautta.

Viihtyvyys, on enemmän kuin vain kaunis luokka. Estetiikka luokassa on merkityksellistä, ja koitan tehdä luokastani aina mahdollisimman persoonallisen ja oman näköiseni, mutta sanalla viihtyvyys on syvempi merkitys omassa pedagogisessa toiminnassani. Luokassani jokaisella oppilaalla on tilaa puhua, tuntea ja ilmaista itseään verbaalisesti ja musiikillisesti. Viihtyvyys ryhmissäni syntyy siitä, että ensimmäisellä oppitunneilla käymme läpi laatimani järjestyssäännöt, joita noudatetaan

luokassani. Ensimmäisen tunnin aikana tehdään pieni kirjallinen koe järjestyssäännöistä, joka vahvistavat, että kaikki tietävät luokan säännöt ja säännöt koskevat kaikkia yhtä lailla. Tämä antaa oppilaille turvallisen pohjan, ja tietävät olevansa yhdenvertaisia.

Pyrin käyttämään huumoria työn arjessa. Opetamme jokainen persoonallamme, ja huumorinkin täytyy olla juuri sellaista kuin opettajina olemme. Meistä jokainen arvostaa aitoa ja autenttista toimintaa, ja opettajan persoonasta kumpuava huumori on hyväksi ilmapiirille. Kun oppilaat tutustuvat opettajaan ja huomaavat, minkälainen tämän huumorintaju on, he alkavat usein tietoisesti tai tiedostamattaan leikitellä opettajan huumorintajulla. Ryhmässä on syntynyt erilaisia sisäpiirivitsiä, sanontoja ja eleitä, jotka kaikki näyttäisi tukevan yhteisöllisyyttä ja oppimista.

Tavoitteet, kaikilla niitä on. Minulla on tavoitteita opettajana, ja oppilaille on tavoitteita, huoltajilla on omat tavoitteensa ja esimiehillä on omat tavoitteensa. Opettajana kerron yhteisistä tavoitteista koko vuodeksi sekä sen, missä me tulemme esiintymään ja minkälaista sisältöä vuoden esiintymiset tulee pitämään sisällään. Minulla on pieni laatikko, jonka nimi on Toivebiisit -laatikko, ja siihen saa ja pitää jokaisen oppilaan tiputtaa post-it lapun, jossa lukee yksi tai useampi kappale, jonka oppilas tai oppilaat toivovat meidän soittavan tai esittävän vuoden aikana. Näin saan osallistettua oppilaat vuoden sisältöön ja saamme yhteisten tavoitteiden luomisen kokemuksia heti alkuvuodesta. Vuosi kun progressoi eteenpäin ja harjoituskausien jatkuessa, niin yritän vuorotella oppilaiden tehtäviä mahdollisimman paljon, jolloin saan osallistettua kaikki oppilaat jokaisella tunnilla mahdollisimman aktiivisesti. Kun syntyy onnistumisia, niin kehun ja palkitsen oppilasta verbaalisesti välittömästi ja kuuluvasti. Ajan saatossa, kun tästä positiivisesta vahvistuksesta tulee tapa tunneillani, niin huomaan, että myös oppilaat alkavat kehuaan ja antavat myönteistä palautetta toisilleen onnistumisien yhteydessä. Tämä yhdessä toimiminen vahvistaa oppimisympäristöä ja tunnetta siitä, että olemme yhteisö.

Yhteistyö, eli vuorovaikutusta. Kaiken sosiaalisen ja pedagogisen työn takana on vahva ja selkeä vuorovaikutus sekä yhteistyö. Kun olen saanut luokkani järjestykseen ja säännöt selkeiksi, kaikilla on turvallista olla. Tämä tarkoittaa, että lähtökohtaisesti luokassani ei ole sellainen ilmapiiri, että opettaja on vain pelottava auktoriteetti, vaan helposti lähestyttävä ihminen, jolle voi ja pitää kertoa asiansa, jos siltä tuntuu. Tämä vuorovaikutus ja yhteistyö ulottuu paljon pidemmälle kuin vain opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus. Kyse on vuorovaikutuksesta koko henkilöstön

tasolla. Kaikki tekevät koko ajan yhteistyötä, ja tavoitteena on, että koko organisaatio pyrkii jatkuvaan ja hyvään vuorovaikutukseen. Me unohdamme helposti, että ihmisillä on hyvin erilaista elämää ja kaikenlaisia haasteita. Silloin on hyvä muistuttaa, että tämä vuorovaikutus on yksi osa kokonaisvaltaista yhteistyötä, ja sitä pyritään pitämään yllä mahdollisimman positiivisena ja myönteisenä.

Positiivinen johtaminen luo positiivisen toimintakulttuurin, joka mahdollistaa viihtyvyyden ja yhteistyön avulla tavoitteiden saavuttamista ja ylittämistä (Wenström 2020). Kokemukseni perusteella, tällainen toimintakulttuuri ryhmissäni on antoisaa ja pedagogisesti tehokasta. Kun tiivistän päivittäiset kanssakäymiset, pedagogiset hetket, konfliktien selvittelyt ja kasvatukselliset periaatteet näihin kolmeen ydinkonseptiin, huomaan, että ryhmien oppilaat saavat selvän käsityksen siitä, mistä elementeistä ryhmäopetukseni koostuu. Olen sisäistänyt ja käytän positiivisen psykologian ideat ja positiivisen pedagogiikan periaatteet, ja tämä on minun tapani tiivistää asiani pieneen ja yksinkertaiseen muotoon päivittäisessä työelämässäni.

Alla on listattu tuntien sisältö, ja liitteenä löytyy tuotos. Kehittämistyön tuloksena syntynyt opas julkaistaan opinnäytetyön liitteenä vain osittain, koska työ sisältäisi nuotteja, jotka vaativat tekijäoikeuslupia, joita tutkijalla ei ole. Opas soittotaidottomalle musiikinopettajalle ja soittotaidottomille oppilaille etenee teema kerrallaan kuukausi kerrallaan.

8.3.3 Tuntisuunnitelmat kuukausittain

Vuosisuunnitelma

Sisällysluettelo

Elokuu	6
Rytmi, melodia ja harmonia	6
Muoto, tai rakenne	10
Dynamikkaa	11
Nuottiviivasto, tahdit ja muu tieto paperille	12
Harjoitellaan	13
Syyskuu	14
Instrumentinhallinta ja harjoittelu	14
Rummut ja kompit	15
Peruskomppi	15
Kitara	16
Kitara, tabulatuuri	18
Kitara, soinnut	19
Kitara, voimasoinnut	20
Koskettimet ja piano	21
Bassokitara	23
Laulu	24
Lokakuu	26
Yhtyeessä soittaminen ja bändityöskentely	26
Kotimaista ohjelmistoa	28
Marraskuu	34
Kansanmusiikkia, itsenäisyyspäiväohjelmistoa	34
Jouluohjelmisto	36
Joulukuu	38
Jouluohjelmisto	38

Tammikuu	44
Kahdeksasosat	44
Voimasoinnut	45
Pop ja rock ohjelmisto	46
Helmikuu	50
Stemmalaulu ja ystävänpäivä	50
Ohjelmisto	52
Maaliskuu	54
Elokuvamusiikki ja musikaalit	54
Ohjelmisto	56
Huhtikuu	60
Improvisaatio	60
Blues ja jazz	61
Blues	62
Rock	64
Improvisaatio ja rock	66
Toukokuu	68
Musiikkiteknologia, musiikin historia	68
Ryhmätöitä	69
Liitteet ja arviointityökaluja	72
Musiikin koe, elokuu	86
Musiikinkoe 7lk	87
Artistin sertifikaatti	93
Artistipassin koe	94

Elokuu. Musiikin perustaidot ja sanasto

Tunti 1. Tutustumme musiikin kolmeen keskeiseen elementtiin: rytmi, melodia ja harmonia.

- Rytmi, pulssi, tempo. Käsitteet harjoitellaan soittamalla peruskomppia kehorytmeillä.
- Melodia, ”Oodi ilolle” pianolla.
- Harmonia, eli soinnut. Harjoittelemme ensimmäisellä tunnilla pianolla soinnun C, jonka soittamme kaikki yhtä aikaa iskulla 1.

Elokuu

Tunti 1

Rytmi, melodia ja harmonia

Rytmi

Musiikki muodostuu useista eri rakennuspalikoista, ja tässä osiossa tutustutaan kolmeen keskeiseen elementtiin. Ensimmäinen näistä on rytmi. Rytmien muodostamista harjoitellaan laskemalla neljään ja tuottamalla kehorytmejä laskun päälle. Tätä tasaisesti jatkuvaa laskua kutsutaan pulssiksi.

5 min.

6

Elokuu

Tunti 1

Rytmi, melodia ja harmonia

Peruskomppi

Kaiken yhteismusisoinnin kulmakivenä on tasainen ja hyvä komppi. Ryhmässä harjoitellaan yhdessä motoriiikka.

Puretaan yllä oleva nuotti taulokkomuotoon

	1	2	3	4
Oikea käsi				
Vasen käsi				
Oikea jalka				

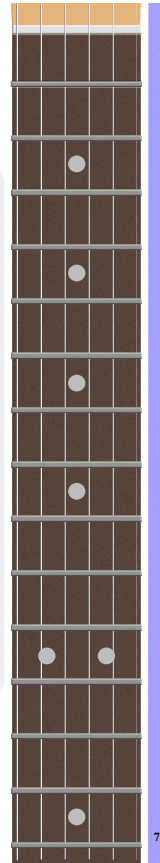

Skannaa tai paina QR-koodi

10 min

7

Tunti 2. Kolme elementtiä lisää: muoto, dynamiikka ja soundi/sointiväri. Tutustumme musiikillisiin käsitteisiin, jotta opettajan ja oppilaiden välinen vuorovaikutus on mahdollista ja sujuvaa.

- Muoto/rakenne (intro, säkeistö, kertosäe).
Kuuntelemme ja laulamme Achy Breachy Heart tai Dancing Queen -kappaleet. Toisella kuuntelukerralla väritämme nuottiin intron, säkeistön ja kertosäkeen. Näin hahmotamme, että kappaleissa on oma rakenteensa. Tätä kutsutaan kappaleen muodoksi.
- Dynamiikka. Lista käsitteistä ja mitä ne tarkoittavat:
  - Piano = hiljaa
  - Forte = kovaa
  - Crescendo = voimistuen
  - Diminuendo = hiljentyen
    - Harjoittelemme näitä käytännössä, soittamalla soinnut C ja G voimistuen ja hiljentyen.
- Soundit/sointiväri sähköpianoista. Sähköpianoista etsitään erilaisia soundeja ja soitetaan C ja G soinnut vuorotellen mitä kummallisimmilla soundeilla.

Elokuu

Tunti 2

Muoto, tai rakenne

Muoto

Kaikissa kappaleissa on jokin muoto tai rakenne. Esimerkiksi alkusoitto, säkeistö ja kertosäe. Nämä kappaleen sisällä olevat osat ovat tunnistettavia, ja ne lokeroidaan erikseen. Esimerkistä merkataan, missä ovat alkusoitto, säkeistö ja kertosäe.

20 min

10

Elokuu

Tunti 2

Dynamiikkaa

20 min

Musiikki muodostuu myös erilaisista dynaamisista vaihteluista, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, miten hiljaa tai kovaa soitetaan. Tähän liittyy sanastoa ja nuottimerkintöjä, joita nyt harjoitellaan.

p Piano = Hiljaa

f Forte = Kovaa

dim. Diminuendo = Hiljentyen

cresc. Crescendo = Voimistuen

Soundi ja sointiväri

Soittimet kuulostavat erilaisilta. Trumpetti on erikuuloinen kuin piano. Yhtyeissä käytetään eri soittimia soittamassa samaan aikaan, jotta saadaan mahdollisimman monipuolinen äänimaisema.

Yllä olevat soinnut soitetaan koskettimilla ja niistä etsitään erilaisia soundeja. Nyt jos koskaan voidaan sählätä kaikkien nappien kanssa.

Skannaa tai paina QR-koodi

11

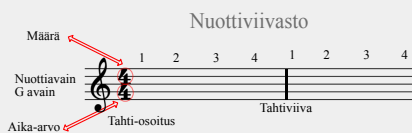
Tunti 3. Musiikinteorian ensiaskeleet

- Nuottiviivasto, nuottiavain, tahtilaji. Kirjataan tyhjälle nuottiviivastolle nuottiavain ja tahtiosoitukseksi 4/4. Piirrämme tahtiviivoja kolme kappaletta, jotta saada neljä tahtia per rivi. Tehdään kaksi riviä, jotta saadaan kahdeksan tahtia yhteensä. Piirretään tahtien yläpuolelle seuraavat soinnut:
- C | C | Am | Am |
F | G | C | C |
- Harjoitteleme soittamaan soinnut yhdessä käyttäen luokan kosketinsoittimia.
- Soitetaan soinnut kahdessa ryhmässä. Ryhmässä 1 sointu soitetaan aina tahdin ykkösellä, ja ryhmässä 2 taas iskuilla kaksi ja neljä.

Elokuu

Tunti 3

Nuottiviivasto, tahtit ja muu tieto paperille

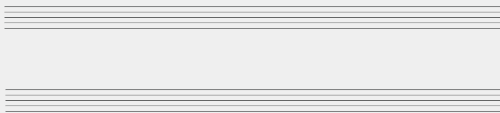

Nuottiviivasto antaa oleellista tietoa soittavasta kappaleesta. Tänään tutkitaan nuottiavain, tahtiosoitus, tahtiviiva ja soiva sointu.

Tehtävä 1: Viivastolle piirretään G-avain, tahtiosoitus ja kolme tahtiviivaa. Tällä tavoin saadaan neljä tahtia per viivasto.

Tehtävä 2: Viivastolle lisätään soinnut jokaisen tahdin alun yläpuolelle. Soinnut ovat:

| C | C | Am | Am |
F | G | C | C |

30 min

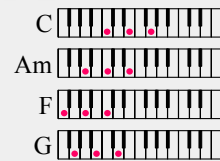
12

Elokuu

Tunti 3

Harjoitellaan

Harjoitellaan kappale, joka saatiin aikaan edellisellä sivulla.

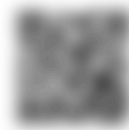
Muodostetaan kolme ryhmää.

Ryhmässä 1 soinnut soitetaan aina iskuilla 1, opettajan laskusta.

Ryhmässä 2 soinnut soitetaan aina iskuilla 2 ja 4, opettajan laskusta.

Ryhmässä 3 Lauletaan!

Seuraavalla tunnilla koe elokuun asioista

30 min

Skannaa tai paina QR-koodi

13

KOE

Kun elokuu on saatettu loppuun, pidetään pieni koe. Oppaan liitteissä koe.

Syyskuu. Instrumentinhallinta

Tunti 1 Rummut & lyömäsoittimet

- Peruskomppi, valssikomppi, humppa, shuffle. Palataan elokuussa aloitettuun peruskomppiin. Jokainen oppilas opettajan ohjauksella käy istumassa rumpusetin ääreen ja kokeilee komppien soittamista. Suuret aplodit annetaan onnistujille.

Syyskuu

Tunti 1

Rummut ja kompit

Alkusyksystä peruskomppia kokeiltiin käyttämällä kehorytmejä. Tänään tämä tieto ja taito siirretään rumpusetin taakse. Alla on kertaus!

Puretaan yllä oleva nuotti taulukkomuotoon.

	1	2	3	4
Oikea käsi				
Vasen käsi				
Oikea jalka				

Jos aikaa jää, niin opettajan ohjeistuksella harjoitellaan seuraavat kompit!

Skannaa tai paina QR-koodi

40 min

15

Rumpukompeja

Nuotit

2 Peruskomppi

Beat -komppi

6/8 triolikomppi

Shuffle

Half-time, hidaskomppi

79

Tunti 2 Kitara (akustinen & sähkökitara)

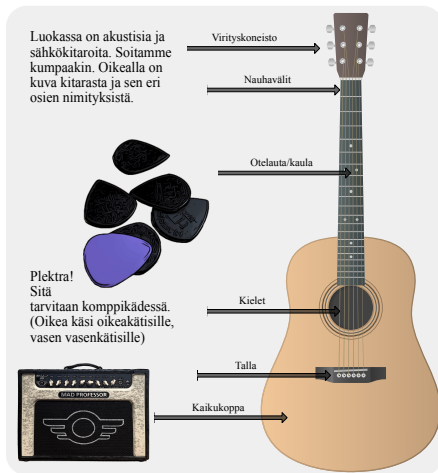
- Tabulatuuri. Tässä on kaksi tehtävää, yhdellä kielellä soitettu Tuiki tuiki tähtönen ja useammalla kielellä soitettu Hurriganes – Roadrunner. Jälkimmäisestä riittää, että saadaan soitettua ensimmäinen tahti.

Ohjelmisto: Roadrunner, Vem kan segla, Tuiki tuiki tähtönen

Syyskuu

Tunti 2

Kitara

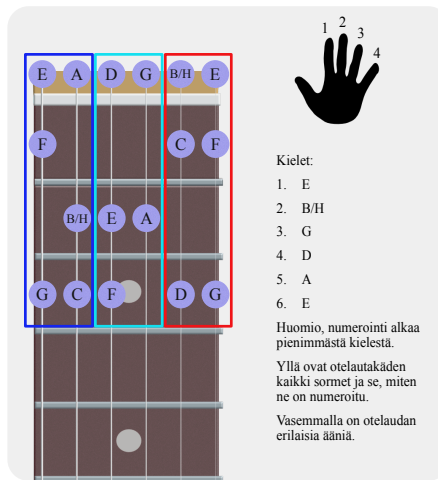
5 min.

16

Syyskuu

Tunti 2

Kitara

5 min

Nauhavälit lasketaan vapaakielistä lähtien

1
2
3 jne.

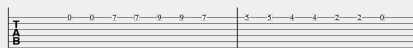
17

Syyskuu

Tunti 2

Kitara, tabulatuuri

Tabulatuuri

Tabulatuuri on tietynlainen tapa merkitä ja lukea kitaralle kirjoitettua musiikkia.

Jokainen vaakaviiva edustaa yhtä kieltä.

Ylin vaakaviiva on meidän ohuin kieli, ensimmäinen kieli.

Numero vaakaviivan päällä edustaa nauhaväliä eli sitä, mistä otelautakäsi painaa kitaran kaulaa.

Jos viivan päällä lukee 0, se tarkoittaa, että soitetaan vapaa kieli eli ei paineta otelaudasta mistään kohtaa. Kun lukee 7, lasketaan satulasta seitsemän nauhaväliä. Paina. Soita kieli toisella kädellä.

Harjoittele yllä oleva tabulatuuri.

Vasemmalla oleva tabulatuuri on kirjoitettu useammalle kielelle alkaen isoimmasta kielestä eli kielestä 6.

Esimerkissä siirrytään kielestä toiseen kaksi kertaa.

15 min + 15 min

Skannaa tai paina QR-koodi

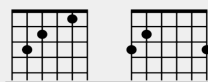
18

Syyskuu

Tunti 3

Kitara, soinnut

Kitarasoinnut

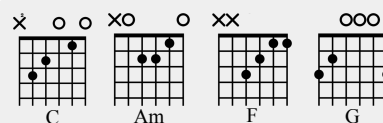
Tässä on taulukko kitarasointujen muodostamiseen.

Pystyviivat edustavat kieltä.

Vaakaviivat edustavat nauhavälejä.

Pallot edustavat sitä, mistä kohtaa otelautaa painetaan sormilla.

Harjoitellaan yllä oleva esimerkki. Opettaja laskee neljään: aina iskulla yksi soitetaan ensimmäinen soitto, ja seuraavan kerran iskulla yksi soitetaan seuraava soitto.

Skannaa tai paina QR-koodi

20 min

Muodostamme neljä ryhmää. Jokainen ryhmä soittaa soitunsa iskulla yksi opettajan laskusta.

19

Tunti 3 Kitara (akustinen & sähkökitara)

- Avoimet soinnut kitaralla. Tässä tutustumme kappaleeseen J. Karjalainen – Hän. Muodostamme soinnut C, Am, F ja G. Muodostamme ryhmiä, ja jokainen ryhmä soittaa oman sointunsa. Etevä oppilas vaihtaa soinnusta toiseen.
- Voimasoinnut. Kappaleena Billy Ray Cyrus - Achy Breachy Heart B-osaa.
- Riffi. Harjoitteleme riffin Black Sabbath - Iron Man, tai Nirvanan – Come as you are.

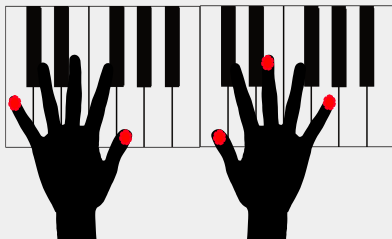
Tunti 4 Piano ja kosketinsoittimet

- Kolmisoinnut pianolla. Liitteenä pianolle tarkoitettu sointuohje. Olemme jo hiukan tutustuneet pianoon, ja tänään soitetaan soinnut kappaleeseen Puuttuva Palanen, Robin. Soinnut ovat:
D | A | Bm | G |
- Yksinkertaiset melodiat. Harjoitteleme melodian Oodi Ilolle pianolla korvakuulolta ja nuoltilla.
- Sointu- ja säestyssoitto, molempien käsien käyttö. Käytämme molemmat kädet säestämään itseämme. Esimerkki sointuna C.

Syyskuu

Tunti 4

Koskettimet ja piano

Olemme pitkin syksyä tutustuneet pianoon ja koskettimiin, ja tänään kertaamme pianon soittamista bändissä ja yksin itseämme säestäen. Noudatamme pop/jazz-perinnettä, missä meillä on vasemmassa kädessä bassoääni ja oikeassa kädessä sointu.

Vasemman käden pikkurilli tai peukalo soittaa bassoäänen.

Oikean käden peukalo, keskisormi ja pikkurilli muodostavat kolmisoinnun.

Soinnut, jotka muodostamme tänään, ovat D | A | Bm | G |

Skannaa tai paina QR-koodi

30 min

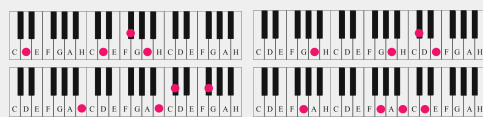

21

Syyskuu

Tunti 4

Koskettimet

Olemme harjoitelleet soinnut, ja seuraavaksi harjoitteleme beat-kompin pianolla. Tällä kompilla soitat ison osan pop-biiseistä, joita kuulet somessa, elokuvissa ja peleissä. Ja radiossa tietenkin.

Ylempi viivasto on oikean käden ohje. Oikea käsi soittaa sointua jokaisella iskulla opettajan laskusta.

Vasen käsi soittaa bassoäänen iskuilla 1, 2 ja puoli sekä iskulla 3 opettajan laskusta.

Harjoitteleme yhdellä soinnulla, eli D-duurilla.

15 min

Skannaa tai paina QR-koodi

22

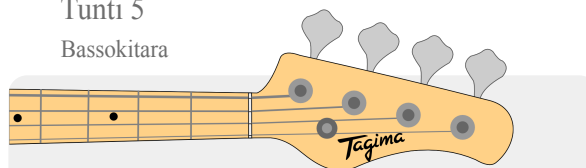
Tunti 5 Bassokitara ja laulu

- Perusäänet ja kielten nimet. Jos bassoja ei ole luokassa tarpeeksi monta, niin voi harjoitella Samat periaatteet myös kitaralla. Harjoitteleme bassoäänet D | A | Bm | G |
- Basson rooli bändissä.
- Soitetaan tahdin ensimmäistä ja kolmatta iskuja. Kun tämä onnistuu, harjoitteleme soittamaan kasiosia. Eli soitamme kaksi ääntä per isku.
- Walking bass, kasiosat. Opettaja kertoo walking bassosta, mutta oppilaille tämä on extratehtävä.

Syyskuu

Tunti 5

Bassokitara

Bassokitara soittaa bändissä matalat äänet, jotka kantavat koko bändin. Basistilla on suuri vastuu rumpalin kanssa siitä, että biisin pohja on kunnossa.

Bassossa on neljä kieltä. Bassolla ei muodosteta sointuja kuten kitaralla, vaan soitetaan yksi ääni kerrallaan.

1. E
2. A
3. D
4. G

Huomataan, että vire on sama kuin kitaran paksuissa kielissä.

Harjoitellaan bassolla [redacted] ensin niin, että basso soittaa iskuilla 1. Tämän jälkeen 1 ja 3. lopulta jälkeen kahdeksasosia.

20 min

Vuorottelemme bassokitaran kanssa.

Muodostamme neljä ryhmää: rummut, basso, kitara ja koskettimet.

Soitamme [redacted] kaikilla soittimilla yhtäaikaa! Jee!

23

Tunti 5 Bassokitara ja laulu

- Yhteislaulu. Laulamme yhdessä Robin – Puuttuva Palanen
- Stemmat. Yritämme laulaa kertosaakeessa stemmaa. Ryhmässä 1 lauletaan melodiaa, ryhmässä 2 lauletaan stemmaa.

Lokakuu. Yhtyeessä soittaminen ja bändityöskentely

Harjoittelemme bändisoiton teknistä osaamista. Tässä voi ja pitää huomioida oppilaiden toiveita. Kappaleet voivat olla tuttuja kappaleita sosiaalisesta mediasta, peleistä tai mistä vaan. Vaikka toivekappaleiden päättäminen ei onnistu, niin esimerkki biisejä löytyy kyllä.

Tehdään ryhmiä, jotka ovat samankokoisia. Yksi ryhmä rumpuihin, toinen bassoon, kolmas kosketinsoittimiin, neljäs kitaralle ja viides lauluun.

Yhteissoittotehtävä:

Aloitetaan niin, että rumpali soittaa peruskomppia. Opettaja laskee 1-2-3-4 koko ajan, kun rumpali soittaa. Opettajan merkistä, niin koko bändi soittavat omilla soittimillaan soinnun C iskulla 1. Tadaa, teemme musiikkia!

Seuraavaksi soitamme kaksi tahtia C:tä, jonka jälkeen soitamme kaksi tahtia G:tä. Kaikki soittaminen sointusoittimilla iskulla 1.

Tehtävä 2: Soittakaa ja laulakaa jokin alla olevista esimerkeistä.

Esimerkki 1

F . . . | G . . . | Am . . . | Am . . .

Esimerkki 2

C . . . | C . . . | Am . . . | Am . . .

F . . . | G . . . | C . . . | C . . .

Esimerkki 3

D... | A... | Bm... | G...

Hyvä!

Oppaan liitteessä löytyy erilaisia sointutaulukoita ja muuta apuvälinettä oppilaille ja opettajalle. Bändisoittoa harjoitellaan koko lokakuun ajan. Jokainen oppilas kiertää ja kokeilee kaikkia soittimia koko lokakuun ajan. Onnistumisen hetkellä on tärkeä tunnistaa osaamista ja antaa näkyvästi tunnustusta.

Lokakuu

Tunti 1

40 min

Yhteessä soittaminen

Aloitetaan soittimilla. Tärkeintä on pitää tilanne rauhallisena ja hallittuna ja sehän onnistuu, kun edetään selkein askelin. Kertaamme syksyn aikana opittua ja muodostamme yhdessä D-duurisoinnun kaikilla soittimilla. Rumpalikin malttaa odottaa hetkensä!

Kun kaikilla on sointu hallussa, on aika herättää musiikki eloon:

Komppi käyntiin: Opettaja pyytää rumpalia soittamaan peruskomppia. Tätä saa jatkaa vaikka ”maailman tappiin asti”, jotta rytmi vakiintuu.

Pulssin löytäminen: Opettaja poimii kompista pulssin ja alkaa laskea ääneen: ”Yy, kaa, koo, nee” – toistaen tätä, kunnes oppilaat tottuvat tempoon.

Ensimmäinen isku: Opettaja antaa selkeän merkin: seuraavalla ykkösellä kaikki soittavat D-soinnun yhtä aikaa. Se on musiikkia.

Sointukierron rakentaminen: Sama prosessi toistetaan seuraaville soinnuille: A, Bm ja G.

Pian [ ] sointukierto on kaikilla hallussa. Kun pohja rullaa, opettaja antaa laulajille lähtömerkin ja tukee laulussa tarpeen mukaan. Usein tässä kohtaa ”meininki” kasvaa niin kovaa, että oppilaat kantavat kappaleen aivan itse.

Vinkki: Kun resepti on selvä, vaihtakaa kappaletta! Kokeilkaa samaa menetelmää esimerkiksi [ ] -biisillä.

Muista: Tärkeintä on selkeä pulssi ja yhteinen ykkönen. Kun oppilas kokee onnistuvansa yhteissoitossa, motivaatio syttyy itsestään.

Nuotit ja lisämateriaalit löytyvät seuraavalta sivulta ja liitteistä.

Marraskuu. Ohjelmisto: Kansanlaulut & kotimaista

- Vem kan segla förutan vind, 3/4. Tämä kappale on ahvenanmaalainen kansanlaulu, joka soi useammassa suomalaisessa koulussa esimerkiksi ruotsalaisuuden päivänä tai itsenäisyyspäivänä. Tässä on hieno valssikomppi, yksinkertaisia sointuja ja helposti laulettava ja soitettava melodia. Nuotissa on ohje nuotein ja tabulatuurein. Lappu soitetaan neljä kertaa läpi. Kitara soittaa kappaleen melodian ensimmäisessä ja viimeisessä kertauksessa, ja laulajat laulavat melodian kahdessa keskimmaisessä. Tutustumme muuhunkin kansanmusiikkiin.
- Täällä pohjantähden alla
- Minun Suomi (Lauri Tähkä) Kevyempi ja modernimpi pop-kappale.
- Sankarit (J. Karjalainen) Kotimainen klassikko

Joulukuu. Jouluehjelmissä

- Feliz Navidad (José Feliciano) Perinteinen joululaulu, joka saadaan onnistumaan yksinkertaisesti bändisoittimilla. Rumpali soittaa peruskomppia ja huolehtii, että muistaa kappaleen tauot. Basso soittaa ykkösellä ja kolmosella, kitara soittaa pitkää sointua ykkösellä, ja kosketinsoittaja soittaa kakkosella ja nelosella.
- Snowman (Sia) Modernimpi pop-kappale
- Joulun kanssa jaan (Haloo Helsinki) Kotimainen modernimpi joululaulu.

Tammikuu. Pop ja rock ohjelmisto

- Tammikuun kantava teema on kasiosat. Kitaralla harjoitellaan kasiosia yksiaanisesti ja voimainnuilla.
- Puuttuva palanen (Robin) Vihdoin saamme soittaa Robinin kappaleen Puuttuva Palanen. Täydellinen esimerkiksi ystävänpäiväksi.
- Ohjelmisto ehdotuksia:
  - Sunrise Avenue - Hollywood Hills
  - Roxette - Dangerous
  - Abba - Mamma mia

Helmikuu. Pop ja rock ohjelmisto jatkuu

Tammikuun ohjelmisto jatkuu. Uutena teemana stemmalaulu. Laitamme käytäntöön myös tammikuussa opitut kasiosat. Mietitään ja suunnitellaan bändikappaletta kevätkuuhin, missä esimerkiksi Hollywood Hills saattaa olla aika osuva temaltaan valmistuville oppilaille.

Ohjelmisto: Olavi Uusivirta – Viimeinen Tanssi

Maaliskuu. Elokvamusiikki ja musikaalit

- Lady Gaga - Always Remember Us This Way. Tässä on 2010 luvun tunnistettavimpia rakkauslauluja.
- Leijonakuningas, In The Jungle harjoitellaan ukuleleilla ja bändinä.
- Interstellar, elokvamusiiikkia. Tuttu monesta sosiaalisen median sisällöntuottajien materiaaleista.

Huhtikuu. Blues improvisaatio ja rock. Musiikin historia

- Blues ja improvisaatio.
- Riffit ja amerikkalainen rock-musiikki
- Valmistelemme kevätkuuhun erilaisia esiintymisiä, joissa yhtyessä toimiminen tulee olemaan keskeistä. Voimme käyttää aiemmin lukuvuonna harjoiteltua materiaalia uudestaan, mutta mielellään ei. Jos mahdollista, niin annetaan oppilaiden vaikuttaa millä kappaleella esiintyisi kevätkuuhun, missä vanhemmat ovat myös katsomassa.
- Jos oppilaat eivät keksi kappaleita tai opettaja tuntee, että ei osaa tätä nyt toimittaa, niin tässä on esimerkkejä: Mökkitie, Hollywood Hills, Pidä huolta.

Huhtikuu

Tunti 1

Improvisaatio

Improvisaatio tarkoittaa hetkessä säveltämistä. On olemassa monenlaista improvisaatiota, mutta me keskitymme pääasiassa asteikkoimprovisaatioon. Harjoitus tehdään pianolla, ksylofonilla ja kitaralla.

Alla oleva asteikko on pentatoninen asteikko. Tässä tapauksessa asteikkoa soitetään tutun soitinkierron päälle. Ideana on, että oppilas soittaa asteikon ääniä vapaasti ja haluamassaan järjestyksessä. Tutkitaan äänimaisemia.

1. Bändi säestää soitunkierron, joka lukee alapuolella.
2. Improvisoija soittaa säestyksen päälle ääni pentatonisesta asteikosta.

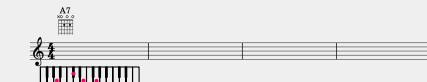
60

Huhtikuu

Tunti 2

Blues

Tutkimme 12 tahdin blues-kierron. Tämä on Yhdysvalloissa 1800-luvulla syntynyttä musiikkia. Yhdysvaltain orjat kehittivät tämän musiikkityylin pääasiassa korvakuulolta, ja se on pohjimmiltaan niin sanottua pelimannihenkiä musiikkia. Blues-musiikkia voidaan mieltää myös eräänlaiseksi amerikkalaiseksi kansanmusiikiksi.

Tehtävä: Käytetään improvisaatiotyökaluja samalla tavalla kuin edeltävällä tunnilla eli bändi säestää ja improvisoija improvisoi. Soitupohjana blues A-duurissa.

Huom! Uusia soituita, niin sanottuja seiskasointuja.

62

Tuokokuu. Kevätjuhla valmistelut jatkuvat

- Kevätjuhla valmistelut alkavat, ja ohjelmistoa harjoitellaan monipuolisesti.
- Voimme jakaa luokan kahteen ryhmään. Puolet tunnista ryhmä 1 harjoittelee ohjelmistoa ja ryhmä 2 tekee ryhmätyötä jazz- ja bluesmusiikin historiasta. Puolesta välissä tuntia vaihdetaan tehtävää.
- Harjoitteleminen niin, että jokaiselle soittimille on vähintään kaksi soittajaa. Jos oppilaita on poissa tai sairastuu, niin aina on tarvittaessa toinen soittaja tämän paikalle. Kaikki osallistuvat, ja he ketä eivät soita juhlissa, laulavat kuorossa tai solisteina.
- Voimme jakaa luokan kahteen ryhmään. Puolet tunnista ryhmä 1 harjoittelee ohjelmistoa ja ryhmä 2 tekevät ryhmätyötä klassisen musiikin historiasta. Puolesta välissä tuntia vaihdetaan tehtävää.

9 Pohdinta

Olen luonteeltani positiivinen ja optimistinen ihminen, ja olen käytännön kautta huomannut, että positiivisen pedagogiikan avulla opettaessani oppilaani oppivat pitkällä aikavälillä tehokkaammin. Jokaisessa koulussa, jossa olen toiminut musiikinopettajana, olen käyttänyt omaa vuosisuunnitelmaani opetuksen sisällön pohjana. Tämä vuosisuunnitelma on syntynyt tietoperustani pohjalta, ja olen soveltanut tietopohjani käytäntöön luokka-asteilla 3–9. Tämän opinnäytetyön tuotos sopii hyvin luokka-asteille 6–8. Kuten Seligman (2011) toteaa, myönteiset tunteet ja onnistumisen kokemukset laajentavat yksilön kognitiivisia resursseja ja parantavat oppimistuloksia.

Käyttämäni pedagogiset menetelmät perustuvat positiiviseen pedagogiikkaan, joka ohjaa sekä opetustani että vuorovaikutustani oppilaiden kanssa. Avola ja Pentikäinen (2020) korostavat, että tällainen lähestymistapa ei ainoastaan lisää viihtyvyyttä, vaan luo perustan kukoistavalle oppimiselle. Kokemukseni mukaan valitsemani metodit ja opetussisällöt ovat toimineet hyvin vuodesta toiseen, mikä on näkynyt opetuksen tasaisena laatuna ja johdonmukaisuutena, joka toivottavasti heijastuu tuotoksessani.

Myös oma minäpystyvyyteni on vuosien mittaan vahvistunut, mikä on linjassa Banduran (1997) teorian kanssa siitä, miten onnistumisen kokemukset ja reflektointi vahvistavat ammatillista itseluottamusta. Tämän opinnäytetyön tuotos on suunnattu erityisesti tueksi luokanopettajille ja aloittaville aineenopettajille. Otan mielelläni vastaan palautetta sekä keskustelen aiheesta lisää. Kehittämisprosessin aikana jalostin opetuspäiväkirjasta opaskirjan soittotaidottomalle musiikinopettajalle ja oppilaalle. Tavoitteenani on tulevaisuudessa kaupallistaa tämä tuotos.

Tutkimusaineiston perusteella voidaan todeta, että positiivinen pedagogiikka tuottaa hyviä tuloksia. Käytännön opetustilanteet ja tietopohja näyttäisivät korreloivan hyvin. Tietopohja ja aineisto vahvistavat, että tutkimuksen aikana luodut ja käytetyt oppimateriaalit ja menetelmät ovat siirrettävissä samankaltaisella tuloksella eri oppilaitosympäristöihin. Tutkimuksessa ei luoda uusia käsitteitä.

9.1 Kokemukset ja palaute

Työnantajilta, kollegoilta, huoltajilta ja oppilailta saatu palaute on ollut poikkeuksetta positiivista. Palaute on liittynyt työn tarkkuuteen sekä hyvän oppimisilmapiirin luomiseen. Tunneillani on niin sanottu ”meininki” ja onnistumisen tunteita; oppilaat lähtevät tunneiltani positiivisin mielin. Tämä palaute vahvistaa omaa näkemystäni siitä, että oppaalla on todellista käyttöarvoa koulun arjessa, ja että positiivinen johtaminen ja positiivisen ilmapiirin luominen kantaa hedelmää sekä lyhyessä että pitkässä juoksussa.

Kaikki tällaiset pohdinnat ovat olleet minulle luonnollinen osa ammatillista kehitystä. Oppilaille on parasta kertoa suoraan, että on asioita, joita ei teknisesti osaa. Tässä ei myöskään ole kyse tekni-
sestä suorittamisesta, vaan yhteistyöstä. Koko pedagoginen idea tunneilla on, että luodaan hienoja asioita yhdessä. Suurin merkitys työn toteutuksen kannalta on, että opettaja opettaa ja valmentaa oppilaitaan innostavasti, myönteisesti, osallistuttavasti ja suurella sydämellä.

9.2 Johtopäätökset

Tavoitteena oli selvittää, voiko soittotaidoton opettaja opettaa soittotaidotonta luokkaa hyvillä opetusmateriaaleilla. Tietoperustaa hankkiessani ja tutkiessani huomasin, että teen joka päivä asioita, joita tietoperustassa kuvaillaan. Löytyi myös valtavasti uutta tietoa, jota olenkin laittanut soveltanut käytäntöön tutkimukseni jälkeen. Olin vasta urani alussa, kun aloin keräämään aineistoa tähän opinnäytetyöhön, ja tänään pidän itseni melko kokeneena ammattilaisena tällä alalla. Viiteen vuoteen on mahtunut paljon työtunteja, ja olenkin panostanut työhöni huomattavasti, joskus kenties liikaa. Kun tänään katson taakse ja mietin, miten suoriuduin ensimmäisestä musiikinopettajan työstäni, mielestäni suoriuduin ihan hyvin. Olisin silloin kaivannut samankaltaista opaskirjaa kuin mitä olen nyt työni tuotoksena tehnyt.

Perusopetuksen ja taiteen perusopetuksen ryhmäopetuksessa löytyy enemmän yhtäläisyyksiä kuin eroavaisuuksia, ja koen, että pedagogisia käytäntöjä sekä oppimateriaalia voidaan soveltaa ristiin. Molemmissa oppimisympäristöissä keskiössä on oppilaat ja ryhmäopetus, missä musiikillinen yhteistyö on kaiken keskiössä. Eroavaisuudet näiden oppilaitosmuotojen välillä löytyvät esimerkiksi opetuksen tavoitteiden syvyydessä, ryhmän rakenteellisessa erossa (perusopetus ja harrastus) ja lähtökohtaisessa motivaation tasossa. Motivaation osalta haluan kuitenkin painottaa, että tutkimuksessani havaitun perusteella perusopetuksen oppilaat ovat pääosin olleet hyvinkin motivoituneita oppimaan, enkä koe, että motivaation puute olisi ollut erityisen näkyvää. Opettajana saan kuitenkin tehdä enemmän työtä ylläpitääkseni luokassa motivaation tunnetta.

Oppimateriaali, jonka olen opaskirjaan tuottanut tutkimukseni aikana ja jälkeen, yhdistää perusopetuksen ja taiteen perusopetuksen sisältöjä, kuten tavoitteellisuus, yhteisö ja systemaattinen eteneminen. Olen pyrkinyt luomaan sisällön niin, että sisältö on optimoitu perusopetukseen. Osallistuttaminen on keskiössä, ja olenkin pyrkinyt huolehtimaan, että tuotoksessani löytyy kaikki keskeinen tieto soittimien hallintaan ja soittamisen harjoitteluun. Toiminnallisuus ja soitosta syntyvät onnistumisen tunteet kuuluvat jokaiselle musiikintunnilleni. Kun noudatan luokassani tuotokseni materiaalia ja opetan sitä positiivisen pedagogiikan tavoilla, syntyy automaattisesti malli: kuuntele > tee > soita > nimeä > dokumentoi.

Ryhmänhallinnan kannalta oppilaitokset eroavat toisistaan muutamalla tavalla. Perusopetuksen parissa opettaja saa toimia enemmän auktoriteettiroolissa ja samalla toimia motivaattorina sekä ilmapiirin luomisessa. Sain luotua hyvän ja turvallisen ilmapiirin, jolloin sisällön opettaminen oli antoisaa kaikille. Huolellinen tuntien suunnittelu on tärkeää tämän ilmapiirin ylläpitämiseksi ja tuntien sisällön laadukkaaksi opettamiseksi. Perusopetuksessa selkeä ja toiminnallinen opetusmateriaali tukee oppilaiden osallistumista ja oppimista, mutta tukee myös opettajaa sekä opettajan minäpystyvyyttä. Toivottavasti tuotokseni antaa ainakin jollekin tätä minäpystyvyyden tunnetta.

Koko tietopohjani meni käytäntöön urani aikana peruskoulussa. Prosessin myötä minulle muodostui pedagogisten työkalujen kategorisoiminen. Aloin ajattelemaan positiivista pedagogiikkaa ja positiivista johtamista strategiana. Strategia tässä tapauksessa tarkoittaa linjausta ja vallitseva toimintaperiaatetta, jonka soveltaminen on jatkuvaa sekä periaatteellista. Toinen kategoria on

taktinen. Aivojen palkkiojärjestelmä, inhibitio ja välitön palaute oppilaiden tekemisestä ovat taktisia työkaluja, jotka voi käyttää välittömästi pedagogisen tilanteen yhteydessä. Mitä enemmän aikaa meni samojen ryhmien kanssa työtä tehden, niin huomasin, että strateginen linjaus opetuksessa voisi olla taktisia temppuja tärkeämpää. Molemmilla on kuitenkin paikkansa opetuksessani.

Olen kokeillut erilaisia matalan kynnyksen menetelmiä opettamaan musiikkia, muun muassa kuvionuotteja sekä improkortteihin ja korvakuuloon perustuvia tehtäviä. Kaikki ovat toimineet erinomaisesti peruskoulussa. Erityisesti improkortit ja korvakuuloon perustuvat opetusmenetelmät toimivatkin erityisen hyvin taiteen perusopetuksessa. Omaan tuotokseeni en kuitenkaan sisällytä näitä menetelmiä, koska haluan varmistaa, ettei opas vaadi opettajilta uuden systeemin oppimista. Näppäri-ideologiaa noudatan siltä osin päivittäin, että osallistutan kaikki oppilaani musiikintunneilla ja esiintymisissä.

Tutkimuksen keskeinen tavoite oli selvittää, voiko soittotaidoton opettaja toteuttaa toimivaa musiikinopetusta perusopetuksessa selkeän ja pedagogisesti perustellun opetusmateriaalin avulla. Keräämäni aineisto ja tietoperusta viittaavat vahvasti siihen, että turvallisen ja hyvän ilmapiirin parissa motivaatio opiskella nousee ja rohkaisee oppilaita osallistumaan yhteissoittoon. Osallistuminen yhteiseen tekemiseen on ryhmänhallinnan ja ryhmäytymisen muodostamiseen tärkeää. Jokaisen täytyy löytää paikkansa, ja opettaja on luokassa se, joka ohjaa toimintaa siten, että ryhmäytyminen onnistuu. Oppimisen ja motivaation kannalta toiminnallisuus, onnistumisen kokemukset ja tavoitteellisuus osoittautuivat keskeisiksi tekijöiksi. Tämä vahvistaa käsitystä siitä, että oppiminen on tehokkainta, kun se on kokemuksellista ja merkityksellistä oppilaille.

Keskeisenä johtopäätöksenä voidaan todeta, että selkeä, toiminnallinen ja pedagogisesti perusteltu opetusmateriaali yhdistettynä positiiviseen pedagogiikkaan mahdollistaa onnistuneen musiikinopetuksen myös tilanteissa, joissa opettajan oma osaaminen on rajallista (Cherubini 2009; Tas ym. 2022; Kivelä & Lempinen 2009; Wenström 2020). Samalla opettajan minäpystyvyys kehittyy käytännön kokemusten kautta, ryhmänhallinta rakentuu vuorovaikutuksesta ja rakenteesta, ja osallistavat menetelmät tukevat sekä oppimista että motivaatiota (Tas ym. 2022). Yhteenvetona tutkimus osoittaa, että perusopetuksen musiikinopetusta voidaan kehittää merkittävästi hyödyntämällä taiteen perusopetuksen toimintatapoja.

Päiväkirjan pitäminen ei ollut vain hyvä tapa kerätä aineistoa, vaan siitä muodostui minulle työkalu, joka on auttanut urani kehittymistä. Teen edelleen viikkosuunnitelmia ja teen edelleen jokaisen tunnin jälkeen kirjanpitoa tunnin sisällöstä sekä siitä, miten opetus meni. Siitä on tullut rutiini työelämässäni. Vielä syvällisempää tietoa ja aineistoa olisin saanut aikaan haastatteluilla ja kyseilyillä, joita olisin voinut suunnata oppilaille ja huoltajille, mutta opinnäytetyön laajuus tuli vastaan. En nähnyt tätä enää käytännöllisenä. Spiraalimallinen tutkimussykli toimi peilinä ja pakotti näkemään oman toiminnan kipukohdat ja sai minut paljon tietoisemmaksi pedagogisissa valinnoissani. Tämä on tutkimusstrategiaa, toimintatutkimus tai spiraalimallinen kehittämisprosessi, missä tutkimus on syklinen. Sykli on nimeltä reflektiivinen kehä, jonka prosessi etenee seuraavasti: Suunnittelu, toiminta, havainnointi ja reflektio. (Toikko & Rantanen 2009, 66–67.)

Positiivisena huomiona havaitsin, että kouluissa, joissa olen toiminut musiikinopettajana, valinnaiset musiikkiryhmät ovat kasvaneet huomattavasti. Parhaimmillaan jopa 50 % koko ikäluokan oppilaista on valinnut musiikin. Johtopäätökseni on, että vahva minäpystyvyys ja selkeä opetusmateriaali voivat tehdä kenestä vain hyvän ja innostavan musiikinopettajan. Jokainen luokkani on antanut palautetta, että opetus on ollut monipuolista ja osallistavaa. Oppilaiden innostus musiikkia ja oppiainetta kohtaan on noussut merkittävästi jokaisessa koulussa, missä olen menetelmäni ja opetusmateriaalini soveltanut. Valinnaisille musiikinopinnoille yläkoululla kasvoi seuraavanlaisesti:

- Luvian yhtenäiskoulu: 0 -> 12 oppilasta (25 % ikäluokasta)
- Porin lukio: oppilaat olivat esittänyt pyyntöjä valinnaiskursseiden ohjaamisesta
- Lyseon yläkoulu: 0–3 -> 15 oppilasta (10 % ikäluokasta)
- Björneborgs svenska samskola: 0 -> 10 oppilasta (50 % ikäluokasta)

9.3 Jatkotutkimusaiheet

Jatkotutkimusaihe liittyy havaitsemaani aukkoon opettajankoulutuksessa. Ryhmänhallinta ja pedagoginen johtaminen ovat työn keskiössä, mutta niiden osuus koulutuksessa koetaan usein vähäiseksi (Vartiainen 2026). Olisikin mielenkiintoista ja mielestäni tarpeellista tutkia, miten esiintymiskoulutusta ja käytännön ryhmänhallintatyökaluja voitaisiin opettaa käytännössä. Lisäksi tässä työssä esitellyt tilastolliset havainnot valinnaisryhmien kasvusta antavat viitteitä siitä, että pedagogisella otteella ja materiaalin laadulla on suora yhteys oppiaineen suosioon.

Jatkotutkimuksessa voitaisiin seurata peruskoulun roolia oppilaiden hakeutumiseen musiikin jatko-opintoihin tai taiteen perusopetuksen pariin. Lopuksi näen, että kehittämäni opaskirjan kaupallistaminen ja sen levittäminen laajempaan käyttöön tarjoaisi mahdollisuuden tutkia materiaalin toimivuutta eri puolella Suomea ja erilaisten opettajien käsissä. Tämä antaisi arvokasta tietoa siitä, voiko "soittotaidoton opettaja" todella hallita minkä tahansa luokan, kunhan työkalut ja pedagoginen linjaus ovat kunnossa.

Lähteet

Avola, P. & Pentikäinen, V. 2020. Kukoistava kasvatus. Positiivisen pedagogiikan ja Laaja-alaisen hyvinvointiopetuksen käsikirja. Helsinki, BEEhappy.

Bandura, A. 1997. Self-Efficacy: The Exercise of Control. New York, Freeman & Co.

Cherubin, J. 2009. Positive Psychology and Quality Physical Education. Journal of physical education, nr. 80, 42-51. Syyskuu 2009. Viitattu 8.4.2026

Huotilainen, M. 2019. Näin Aivot oppivat. Jyväskylä: PS-kustannus.

Improkortit. n.d. Improkortit – oppimispeli luovaan musiikilliseen ilmaisuun. Verkkosivu. Viitattu 8.4.2026 <https://improkortit.fi>

Jyväskylä ammattikorkeakoulu. n.d. Opinnäytetyön toteutustapa ja rakenne. Verkkosivu. Viitattu 8.4.2026. <https://help.jamk.fi/opinnaytetyo/fi/toteutustavat-ja-rakenne/opinnaytetyon-toteutustavat/>

Kaustislainen viulunsoittoperinne Unescon aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon. 2021. Museovirasto. Tiedote 15.12.2021. Viitattu 12.4.2026. <https://www.museovirasto.fi/fi/ajankoh-taista/kaustislainen-viulunsoittoperinne-unescon-aineettoman-kulttuuriperinnon-luetteloon>

Kivelä, V. & Lempinen, J. (2009). Arki Hallintaan: Nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen. Helsinki: KOTA.

Koulurauha 2025. 2025. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Video. Viitattu

8.4.2026. <https://www.youtube.com/watch?v=x2O2uuW9tvU>

Lapadat, J. C. 2017. Ethics in autoethnography and collaborative autoethnography. *Qualitative inquiry*, 23(8), 589-603.

Lemire, D. 2007. Positive psychology and the constructive goals of human behavior. *The Journal of Individual Psychology*, 63(1), 81–89.

Musiikin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Opetushallituksen määräys OPH-434-2017. Viitattu 4.2.2026. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/186919_taideen_perusopetuksen_yleisen_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017-1_0.pdf

Norrish, J. M. & Williams P. & O'Connor, M. & Robinson J. 2013. An applied framework for positive education. *International journal of wellbeing*, 3(2), 147-161.

Näppärit. n.d. Näppärit – musiikkikasvatusmenetelmä. Viitattu 8.4.2026 <https://www.napparit.fi/historia/>.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. 2014. Opetushallituksen määräys OPH-276-2014. Viitattu 1.4.2026. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Resonaari n.d. Kuvionuotit (Figure Notes). Viitattu 3.4.2026. <https://www.resonaari.fi>

Seligman M. E. P. (2011). *Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being* (2011), New York: Free press.

Suvanto, K. 2026. Improkorttien kehittäjä. Porin kaupunki. Haastateltu 4.4.2026

Tampereen yliopisto. n.d. tiedon analysointi. Verne-tutkimusryhmä. Verkkosivu. Viitattu 2.4.2026
<https://research.tuni.fi/verne/tutkimus/tutkimusmenetelmat/tiedon-analysointi/>

Tas, S., Sökezoğlu, D. & Atilgan, S. 2022. The Relationship Between Classroom Teacher's Self-Efficacy in Teaching Music with Their Music Teaching Skills and Musical. *Education and Science*, 47(211), 95–110.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta: Näkökulmia kehittämisssessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampere University Press.

Uotinen, J. n.d. Teoreettiset ja metodologiset viitekehykset: Autoetnografia. Teoksessa *Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 8.4.2026. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/teoreettis-metodologiset-viitekehykset/autoetnografia/>

Vartiainen, L. 2026. Musiikkialan opettajuus muutoksessa. Tutkimusraportti. Centria-ammattikorkeakoulu. Viitattu 8.4.2026. <https://www.theseus.fi/handle/10024/911773>

Wenström, S. 2020. Positiivinen johtaminen: Johda paremmin opetus- ja kasvatusalalla. Väitöskirja. Lapin yliopisto. Jyväskylä: PS-kustannus.

YO-juhlien livestriimi. 2024. Video. Viitattu 8.4.2026. https://www.youtube.com/watch?v=nAnxB_GJt4

Liitteet

